

Tema:

Amatørteater. Professionelt teater.

~~Professionel !~~

Amatør ?

Professionel ?

~~Amatør !~~

RAMPELYSET

Maj 2013

DATS



teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

landsforeningen for dramatisk virksomhed

Indhold

Velkommen - af Redaktionen	3
Amatørskuespilleren i den krævende rolle - af Bodil Errebo Nielsen	4
Amatør versus Professionel . Fem hurtige til Thorup - af Christian Hersker	6
Teaterstudent på vej - af Astrid Marie Lakjer	7
Her er ingen overvejelser - af Anders Hind	10
Amatør versus Professionel. Fem hurtige til Ferdinand - af Christian Hersker	12
Professionel teenager - af Marie Markvard Andersen	13
Der er sket rigtig meget på 30 år - af Peter Rafn Dahm	18
Øget samarbejde mellem amatører og professionelle - af Kristian Hald Jensen	21
Amatør versus professionel. Fem hurtige til Corneliusen - af Christian Hersker	22
Virkelighedens Romeo og Julie - af Marie Markvard Andersen	23
Von Baden - Verdensberømmelse som drivkraft - af Christian Hersker	26
Kan man blive professionel skuespiller på en efterskole ? - af Eva Klinting	28
For mig er menneskelivet det vigtigste - af Peter Rafn Dahm	30
Det var en morder der sang - af Gunhild Brethvad	34
Det pædagogiske teaterhjul - bogomtale af Maria Rosenhjerte	38

Forsiden: Scene fra gruppen Porcelænsdukkens forestilling "Parasit" på DATS Teaterfestival i Kalundborg 2009. Foto: Brian Amtoft.

RAMPELYSET – maj 2013
 Udgivet af DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed. ISSN 0107 1882
 Redaktion : Anders Hind, Morten Hovman, Astrid Lakjær, Peter Rafn Dahm , Christian Hersker, Marie Markvard Andersen
 Redaktionens adresse: Jernbanegade 5, 6230 Rødekro
 Landsformand/ansvarshavende udgiver: Anders Hind, formand@dat.dk
 Generalsekretær: Kristian Hald Jensen, kristian@dat.dk
 Design: Annie Hjort Hansen og Peter Rafn Dahm
 Annoncer: Tekst & Design, 7453 2609 • 2681 3132, kirk@tekstogdesign.dk
 Trykt hos Grafisk Produktion, Ribe.

Velkommen

Velkommen til Rampelyset.

Amatørteater. Professionelt teater.

I DATS har man for længe siden givet et bud på definitionerne af de to begreber:

"Amatørteater er teatervirksomhed, der uden kommercielle overvejelser, bevidst stræber efter at være skabende og udføre kunstnerisk arbejde på teaterkunstens område."

Professionelt teater beskæftiger sig med de samme ting, men gør det som erhverv.

Begge kan arbejde idealistisk og con amore. Baggrund, uddannelse, skoling og kvalitetskrav giver ingen logisk afgrænsning. Der findes alle former for overgange, og der findes godt og dårligt teater i amatørteatret som i det professionelle teater."

Definitioner, som mange nok kan nikke bekræftende til og andre måske ryste på hovedet af...

Vi har denne gang valgt at lave et nummer af Rampelyset, der beskæftiger sig med forskellige aspekter i sammenhængen amatørteater og professionelt teater.

Vi bringer artikler, der fra mange vinkler kaster lys på nogle af de forestillinger, vi har om begreberne amatør og professionel i forbindelse med teater.

Udenfor "tema" kan man bl. a. læse om teaterarbejde med udviklingshæmmede hardcore kriminelle og om en ny bog fra forlaget DRAMA: "Det pædagogiske teaterhjul".

Apropos begreberne:

Tankevækkende, hvordan et i sig selv egentlig lidt kedsommeligt udtryk, som betyder at have noget som erhverv (professionel), i sproget får en bibetydning, som betegner "høj kvalitet".

Og hvordan et egentlig smukt udtryk, som betyder en der elsker noget (amatør), i samme sprog bliver til en betegnelse for noget, som er "dårlig kvalitet".

Men det er nok en anden historie...

God læselyst.

Vi har samlet en række citater, der illustrerer de mange forsøg på at definere eller beskrive det særlige – eller det almene – ved amatørteatret gennem de sidste 80 år. Ofte ved at sammenligne amatørteatret med henholdsvis dilettant-teatret og det professionelle teater.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Just Thorning, professionel instruktør og DATS pioner, sagt i 40'erne: "Dilettant er den kostbare dramatiske aktivitet i misrøgtet form..."

Just Thorning, udtalelse fra 1947: "Amatørteatret er ikke noget 2. rangs, der skal behandles overbærende, det skal bedømmes ud fra sine egne forudsætninger, ikke ud fra en sammenligning med andet; hvor der virkelig er tale om talent og kunst, er der naturligvis ikke anden forskel på amatør og professionel, end at det for den ene er fritidsbeskæftigelse, for den anden erhverv. De, der ikke fatter betydningen af en folke-kunstnerisk frigørelse, har et ligeså uholdbart standpunkt, som de der bekæmpede bondens og arbejderens frihed."

Amatørskuespilleren i den krævende rolle



Af Bodil Errebo Nielsen

Deltagere i DATS Landsfestival i 2010 i Ribe og Neata Festivalen 2012 i Sønderborg har oplevet Ejgil Enevoldsen i rollen som Ole i forestillingen "Al min sorg og al min glæde" – en rolle, hvor vi over et døgn ser ham styre gård og fæ og folk med hård hånd og gnieragtig surhed fra sin krog i stuen, til han bryder sammen, da han får tilgivelse i egentligste forstand af sin vragede kærlighed.

Vi har spurgt ham, hvordan man tør gå ind i en så krævende rolle uden at have den "beskyttelse", der formodes at ligge i den professionelt uddannede skuespilleres virkelighed.

Ejgil fortæller, at han gik ind i arbejdet på samme måde som andre forestillinger, han har været med i. De fleste har været Fyrspil, som er et årligt nyskrevet egnsspil, der opføres i Sydthy hvert år, men nogle dilettantstykker er det også blevet til. – "I udgangspunktet var det ikke en forestilling jeg tænkte på som noget andet end spændende og udfordrende", siger han. "Lidt i lighed med en rolle, som jeg spillede i Fyrspillet "Spillet om Hørdum" af Kaj Nissen i 2004 med Jakob Oschlag som instruktør. Det var første gang, jeg rigtig prøvede at spille alene uden "makker", og det var en rolle med mange facetter, som jeg skulle forholde mig til.

Men allerede på den første læseprøve på "Al min sorg og al min glæde" reagerede jeg meget stærkt, da vi læste slutningen – alle følelser kom i spil. At lægge den rolle fra sig var ikke bare et knips med fingrene.

Det med at spille ondskabsfuld var ikke så svært. Jeg tror, at Ole har haft det sådan for at kunne overleve. – I stedet for de følelser, der gik ud, var det til sidst de følelser, der gik ind, der fik ham til at knække, og dér bliver det svært. Jeg tror også, det spiller ind, at

Ejgil Enevoldsen i "Al min sorg og al min glæde" på DATS Teaterfestival i Ribe, 2010. Foto: Axel Gadegaard.

jeg selv har formuleret ordene, da det var min egen oversættelse til dialekt. Dermed har man forholdt sig til hvert enkelt ord, og det er ens eget sprog, der kommer frem.

Det er jo ikke ligefrem en Robin Hood rolle, og det har været lidt underligt at spille en person, som folk hader – og alligevel betyder noget og giver folk stof til eftertanke.

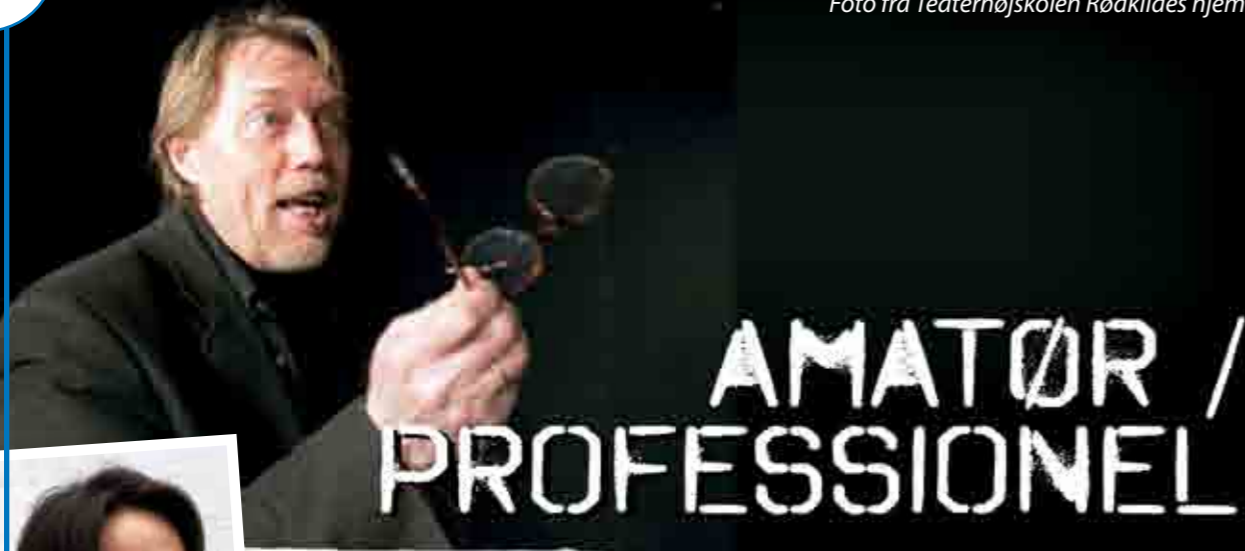
Jakob Oschlag som instruktør har betydet utrolig meget. Jeg er fuldstændig sikker på, at han ved, hvad han har med at gøre. Hans evne til at komme helt ned i detaljen både i tekst og relation til de andre skuespillere giver tryghed. Man bliver aldrig presset i arbejdet, men hele tiden udfordret til at arbejde videre med rollen. Jakob vil have alt det ud af ordene, som man kan få. Og i Kaj Nissens manuskript gemmer der sig noget i hver enkelt replik. En enkelt sætning kan rumme mere end tre siders tekst. Den tid, vi har siddet med vores rollehæfter og snakket tekst efter prøverne, er noget af det, jeg har fået mest ud af.

Det at være tryk ved dem, man spiller sammen med, har også været afgørende. Jeg kunne ikke forestille mig at sige ja til rollen, hvis det ikke havde været gode kendte medspillere. Sikkerhedsnettet har jeg vidst var der, fordi alle de andre omkring hele stykket har været der – også de 15-20 minutter efter forestillingen, hvor jeg skulle have lagt Ole og hans ondskab og følelser væk.

For holdet og sammenholdet betyder meget - det er jo OS, der har lavet det. Jeg har glædet mig til hver gang, vi har været ude, også når det har været hårdt arbejde at slæbe kulisser og stille op. Det har aldrig været en sur pligt, uanset om det har været i Thy, Ribe eller Sønderborg. - Så jeg gør det gerne igen".

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Citat fra Politiken, 1949:
"Merkantilt brug af amatørteatrene. Sammenslutningen af skuespiller- og musikerorganisationer truer med omfattende blokade. I de senere år har amatørteatrene taget et ganske usædvanligt opsving. Det er naturligvis kun glædeligt i alle de tilfælde, hvor alvorligt arbejdende amatørkunstnere spiller teater indenfor deres egen kreds og derved skaber en forøget interesse for scenens kunst. Men efterhånden er amatørteatrene blevet en meget alvorlig konkurrence til de virkelige teatre, fordi der finder en ganske utilstedelig udnyttelse sted af amatørskuespillere; de optræder som professionelle og sælger deres forestillinger til foreninger og sammenslutninger landet over".



Fem hurtige til Thorup:

Af Christian Hersker

Bjarne Sloth Thorup blev sceneinstruktør i 1976. Samme år blev han dramalærer på Statens Teaterskole. Thorup har i perioden 1987-1992 været rektor for Skuespillerskolen v/Århus Teater, og i 1992-1996 var han leder af Skuespillerafdelingen på Statens Teaterskole. Desuden har han været medlem af Statens Teaterråd m.m. I dag er han formand for Teaterhøjskolen Rødkilde.

1. "Hvad er forskellen på en amatør og en professionel – ifølge dig?"

En amatør er glad i sit arbejde med skuespillet. Det er en kilde til energi og begejstring, og en mulighed for at tage fri fra sit liv, at være en anden, i et kort stykke tid. En professionel er én, der placerer hele sit liv i arbejdet. Han/hun må konstant arbejde med sig selv, og derfor kan vedkommende ikke "tage fri" på samme måde som amatøreren.

2. "Hvad kendetegner de ansøgere, der har mest potentiale?"

I mine øjne handler det ikke om potentiale, men derimod om at turde udrydde blokeringer, så man kan få sanset maksimalt. Vi ønsker jo alle sammen i vores usikkerhed, at få 12 i karakter. Men det handler om at se sjælens dybde. Mennesker beskytter sig, så man ikke kan SE dem. Al kunst handler om at vride os ud af værdidommene, at turde stå i kaos, og sige: "Jeg har ingen mening om det dér, men jeg har glæde ved det!"

3. "Tror du på forberedende skoler til skuespilleruddannelsen?"

Både ja og nej. Man kan godt lære noget, som er rigtigt... men på det forkerte tidspunkt. Det er ikke sikkert at sjælen parat til at fylde den gode læring ud. Så kan man tale om, at man har fået alle de rigtige ting at vide, men på et tidspunkt, hvor man ikke var moden endnu. Jeg tror på modet til at turde navigere i kaos.

4. "Findes der talentløse professionelle?"

Talent?! Talent er ikke et begreb, som jeg benytter. Det eksisterer ikke. Kunst er jo ikke en videnskab. Videnskab leder. Men vi skal sans. Det er sansninger, og det der sker mellem mennesker. Det er ikke nok at besidde en masse færdigheder, hvis man ikke kan få øje på personen, sjælen, bag alle disse evner. Det hele handler om tilgang. At holde noget inde i sig åbent – at holde en indre dør på klem. Hos nogle (professionelle) er angsten større end modet. Mere behøver jeg ikke at sige.

5. "Kan professionelle lære noget af amatører – og omvendt?"

Professionelle arbejder med deres potentiale til sindets smidighed. Deres fornemmeste opgave er at udrydde blokeringer. Amatøren kan blive inspireret af det modige i dette samtidig med, at den professionelle kan lade sig inspirere af amatørernes evne til ofte at specialisere sig i en bestemt type rolle. En verden åbner sig.

Det er det kunst handler om: At give os større virkelighedsindsigt.



PÅ VEJ MOD... ?

Af Astrid Marie Lakjer



For tre år siden søsatte Ingrid Jespersens Gymnasieskole Teaterlinjen – et toårigt undervisningstilbud til eleverne, som stiller skarpt på teater ud fra en praktisk vinkel. Nu er første årgang af Teaterlinjen på vej mod studenterhuen og livet udenfor skolen. I det spæde forår har Rampelyset sat to af eleverne stævne for at høre hvilke drømme og visioner man har, når man som Julie Jeziorski Jensen og Molly Henningsen både har gennemført Teaterlinjen og samtidig haft dramatik på B-niveau.

I har begge to års dramatikundervisning og to år på skolens Teaterlinje på bagen – hvorfor det?

Molly: Jeg har altid spillet teater. Da alle andre startede til fodbold eller spejder gik jeg til drama og har gjort det i otte år. Da jeg skulle i gymnasiet kom dramatikfaget som en mulighed. Jeg havde dog næsten ikke lyst til at røre det, fordi jeg havde en forestilling om at det var noget akademisk. Heldigvis gjorde jeg det alligevel og har fundet ud af, at dramatikfaget i gymnasiet rummer noget af den lyst og kreativitet, som jeg har elsket ved drama. Og på Teaterlinjen har jeg fået mulighed for at lave scenografi, som jeg virkelig holder meget af.

Julie: I modsætning til Molly prøvede jeg alle de der ting: spejder og svømning og keyboard og karate... Men hvert år i skolen spillede vi en forestilling, og jeg var bare så tændt på det og gik så meget op i det. Så blev det efterhånden klart, at det med teater og skuespil bare var det jeg ville "rigtigt".

Hvad har det gjort for din teaterlyst, at du har haft både dramatik og Teaterlinje her på skolen?

Julie: Jeg synes at jeg har udviklet mig utroligt meget – jeg elsker teater på en helt anden og mere seriøs måde. Jeg har virkelig, virkelig lært meget. Der har været en god kobling mellem teori i dramatikfaget og hele den praktiske dimension på Teaterlinjen, hvor vi var ude på de professionelle teatre på en masse workshops og endte i praktik på et teater.

Kan I se en retning i jeres valg? Hvad har målet været med at vælge begge dele?

Molly: Jeg har fundet ud af, at jeg ikke vil være skuespiller. Jeg synes, at der er så mange andre gode aspekter ved teaterfaget; med dramatik på B-niveau har jeg nu fået en teoretisk tilgang til et kunstnerisk fag og det har gjort, at jeg har fået lyst til at dyrke det endnu mere. Jeg vil måske gerne søge ind på Filmskolen og nørde det på denne måde. Det skal ikke være mig, der står på en scene, men al min viden og min erfaring om at stå der skal kunne hjælpe mig til at guide andre...

Julie: Jeg har altid drømt om at blive skuespiller. Jeg har altid villet så meget som muligt med teater og søgt så meget som muligt – og her på skolen har jeg både kunnet få dramatik og Teaterlinje og skolekomedie, så det har jeg gjort.

Hvad ser I af muligheder for unge på jeres alder for at dyrke teaterinteressen? Hvor går man hen, når man er ung?

Julie: Jeg synes, at der er en del muligheder uden for skolens regi: Ungdomsskolen er et rigtig godt sted at starte, hvor voksne og unge brænder for at lave teater. Teaterbattle på Mungo Park, Vildskud og Sneskud er også steder at gå hen. Og på TeaterHuset kan man



TEATERSTUDENT - PÅ VEJ MOD...?

lave sine egne forestillinger. Hvis man vil det, så skal man nok finde noget.

Molly: Hele ungdomsskoleprincippet er simpelthen så fedt. Det skal bare støttes meget mere...

Amatørbegrebet til debat

Dette nummer af Rampelyset har amatørbegrebet som omdrejningspunkt. Hvordan forholder I jer til begrebet?

Molly: Uh, det er et vildt svært begreb.

Julie: Jeg har altid defineret det sådan, at når man bliver betalt for en forestilling, så er man professionel.

Molly: Jeg synes min teaterhorisont udvides hele tiden, så det bliver svært at definere en amatør. Jeg lider nok under, at jeg synes at amatørbegrebet er negativt ladet, så der er rigtigt meget jeg ikke vil kategorisere som amatørteater, fordi det er så godt og gennemarbejdet. Så snart man lægger sin sjæl i det så må det jo være... hm...

Jamen – er en amatør en, der er dårlig eller hvad?

Molly og Julie (i kor):
Nej nej...

Molly: ... men det er alligevel det, der ligger bag... Jeg tænker mest på arbejdsprocessen: hvis det har været sat ordentligt op, så er det ikke amatørteater...

Så hvad vil I f.eks. kalde TeaterHUSets opsætninger?

Molly: (Pause) Det er vel amatørteater...

Julie: Ja, det er svært at kategorisere det sådan, men det burde det ikke være

Molly: Man burde jo faktisk være stolt af at være amatør

Julie: Jeg er godt klar over, at jeg altid har spillet amatørteater, men hvis der har været nogen, der har sagt "Skuespillerne skal lige et eller andet", så blev jeg alligevel glad.

Men kan man ikke være en "rigtig" skuespiller, når man er amatør?

Julie (trækker lidt på det)
Joe... men man vil jo gerne det andet

Molly: Det er et mærkeligt behov for at sætte tingene i kasser, som jeg egentlig synes man burde sætte sig ud over...

De to unge er tavse lidt. Det er åbenbart ikke nemt definere amatøreren... Vi bliver enige om at gå videre med et nyt spørgsmål.

*Større klarhed om teatermuligheder
Hvis I nu kunne ønske, er der så nogle ting I mangler i jeres teateruddannelse?*

Julie: Det kunne godt være lettere at finde frem til kurserne. Mange kurser er også rigtigt dyre eller hvis man vil læse hos en skuespiller koster det også penge, og så skal man have en kontakt og hvem skal man lige trække fat i....

Molly: Jeg ville ønske, at der vil ske det samme med teatret i København, som der sker med den unge musikscene lige nu: Den blomstrer, der kommer nye kunstnere og der er koncerter hele tiden. Vi ved jo godt, at man kan tage ind på Det Kgl., men vi mangler flere små projekter med unge, der spiller teater. Jeg

tror der er en masse cafeer og klubber, der har lyst til at sige "Kom og spil her", men det kræver måske at der er flere unge, der har lyst og initiativ til teater...

Kunne man bruge de sociale medier til at udbrede disse ting?

Julie: Nogen gange, men ikke altid. I aften skal jeg f.eks. ind på Statens Teaterskole og se dem spille en forestilling om scenografi, og det ved man jo ikke, at de gør, hvis man ikke lige ved det! På TeaterHUSSET spiller der jo også hele tiden forestillinger, men jeg tror, at det er svært at sprede informationen. Selvom vi har facebook så er det vanskeligt at fange folk – især dem, som ikke er inde i teatermiljøet. De siger typisk: "90 kr. – det er dyrere end biografen", og selvom man siger: "Ja- ja, men det er federe, kom nu!", så kræver det overtalelse.

Her til sidst: Julie – du er kommet ind på Statens Teaterskole – målet er nået! Tillykke! Kunne du have gjort det uden det forarbejde du har foretaget i dramatikfaget og på Teaterlinjen?

Julie: Helt sikkert ikke. Jeg har fået SÅ meget teatermæssigt her. Min interesse er jo bare vokset og vokset...

Molly – du er blevet mere klar over din retning?

Molly: Det sjove er, at Julie og jeg næsten har haft samme udgangspunkt for teaterkarrieren, men at jeg har valgt noget andet. Dramatikfaget og Teaterlinjen har således givet mig klarhed over, at det ikke var det jeg skal.

Julie: Man kan sige, at vi på Teaterlinjen har mærket hvordan teater rigtigt er. Og så kunne vi tage et kvalificeret valg; vil jeg det gerne eller vil jeg det ikke? Og det har været en kæmpe fordel.

Molly: Helt bestemt!

Dramatik indgår i det almene gymnasiums fag-række, og udbydes som en del af den kunstneriske faggruppe på mange gymnasier på C-niveau i 1.g med mulighed for at hæve det til B-niveau. Dramatikfaget rummer både en teoretisk og en praktisk dimension.

Teaterlinjen er et frivilligt toårigt forløb på Ingrid Jespersens Gymnasieskole, som ligger ud over den almindelige undervisning. På Teaterlinjen arbejdes der med projekter henhævet i den professionelle teaterverden, hvilket fører til workshops og vidensdeling på de københavnske teatre. Andet år afsluttes med en stor forestilling.

Vi stopper vores interview; det er blevet tid til næste lektion og elever strømmer ind i klasselokalet. De unge rejser sig og går hen mod døren; en skuespiller in spe og en mulig kandidat til Filmskolen. Held og lykke med det!

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Interview med Preben Neergaard i Horsens Avis, 1950 under overskriften "Til kamp mod skuespiller proletariatet": "Amatørerne skader de professionelle kunstnere... i dag står den professionelle skuespiller... skarpt overfor de mange amatør- og dilettantforeninger, der skød frem som paddehatte under krigen – af den letforklarlige grund, at teaterbehovet dengang var så stort, at de professionelle ikke kunne klare det hele".



Betinna Bjeldbak (tv) og Torben Skov. I midten en scene fra forestillingen "Annie", opført på Skansen 2010.
Foto: Amatørscenen Skansen / Kenneth Mortensen



HER ER INGEN OVERVEJELSER

Interview med Torben Skov og Betinna Bjeldbak den 27.03 13
Forfatter Anders Hind

Her er ingen overvejelser omkring det, at være amatør eller professionel – vi gør det bare....

Ovenstående var mit udgangspunkt, da vi på et redaktionsmøde drøftede temaet: Amatør – Professionel. Jeg gik til 'min egen' scene 'Amatørscenen i Hals', selvfølgelig med en forventning om at få udsagnet bekræftet.

Det blev det ikke!

Jeg kontaktede to af ildsjælene i Amatørscenen Skansen, Torben Skov og Betinna Bjeldbak og fik etableret en aftale. Først hjemme hos dem selv, hvilket, selvfølgelig, blev ændret til scenens øvelokaler, fordi de begge var nødt til at overvære prøverne på sommerens jubilæumsforestilling: Oliver Twist. Så der sad vi, med børn, unge og voksne vandrende ind og ud af dørene og med den flotteste korsang i ørene – og gennemførte samtalen, der som nævnt ikke kunne bekræfte min forventning (fordom?)

Hvad er det specielle ved at være amatør?

"... man gør det fordi man brænder for det. Det at være sammen om at skabe noget, som man aldrig glemmer. Hver forestilling er unik. At se voksne og børn udvikle sig gennem forløbet, fra audition til opførelse, er en oplevelse i sig selv – og at opleve glæden og udviklingen hos børnene, det er fantastisk."

Lærer man noget?

'Ja, at slukke ildebrande! Men først og fremmest udvikler man – det vil sige den enkelte – sig gennem samværet og den fælles opgave: den kommende forestilling. Tålmodighed, respekt for andre mennesker udvikles. I 'det daglige' kan vi konstatere, at DATS'

vision: '- teater forener kunstnerisk aktivitet med menneskelig udvikling -', passer.

Fra start til slut af hver enkelt produktion opleves euforien kombineret med træthed, stædighed, grin og gråd – men, ja, det er utroligt hvad kaffe og smøger kan gøre undervejs! – Og så får vi jo hele tiden ny faktuel viden, det kan være om alt fra tøjstil på et givet tidspunkt, patineret af træ, bygning af modeller – og ikke mindst omregning og opbygning af scene til korrekt skala. Lyd og lys, videooptagelser, kulturhistoriske fakta osv., osv.

Og mon ikke også man lærer noget om sig selv, når man går fra den euforiske tilstand lige før premieren og så til det vakuum af tomhed, der opstår, når det hele er slut, scenen piller ned, der er ryddet op og sagt 'farvel og på gensyn'.

Jeg synes ikke ovenstående, sådan rigtigt, bekræftede min forventning/fordom, så jeg prøvede at dreje samtalen over på spørgsmålet om kvalitet:
Når I, i Amatørscenen Skansen, taler om kvalitet, er det så kunstnerisk kvalitet, eller.....?

Svaret er et modspørgsmål: "Hvad er kunstnerisk.....?" – og følges op med konstateringen: "... vi er meget kvalitetsbevidste: Sy-damerne vil kun levere det 'rigtige', det smukke, det grimme og noget 'der holder', i begge ordets betydninger. Det samme gælder teknikere og selvfølgelig skuespillerne – om det er kunst? – tjahhh, det kommer vel an på hvordan den endelige produktion opleves af publikum. Men som ethvert professionelt teater er vi, og måske i endnu højere grad, bevidste om at vi tager betaling for billetterne og at publikum skal have valuta for pengene. En stor del af vores publikum er lokalt, og de lader sig ikke 'spise af' med hvad som helst.

Jeg prøver endnu engang, denne gang, meget direkte, synes jeg selv:
Hvordan adskiller jeres amatørteatervirksomhed sig fra det professionelle?

"Vi gør det samme som de professionelle, men får bare ikke penge for det....., men selvfølgelig kan udfordringen for de professionelle instruktører, som vi nogen gange bruger, være større, fordi vi ikke er skolede, og fordi vi skal passe prøver ind i en, for mange, travl hverdag med arbejde og skolegang. Begge understreger, at samarbejdet med professionelle på de enkelte kunstneriske områder: instruktion, musik, dans osv. er vigtigt for at opnå resultater for både den enkelte og gruppen.

Herefter konstaterer jeg, at overskriften ikke holder og den forventning/fordom, der var min indfaldsvinkel ikke passer. I hvert fald gælder '*...vi gør det bare*' overhovedet ikke, og i 'den daglige praksis' er der lø-

Betinna Bjeldbak: 34 år, sundhedsservicese-kretær og aktuelt lærerstuderende. Aktiv i 'Amatørscenen Skansen' siden 1995 (Debuterede som Frk. Nitouche som 16 årig)

Torben Skov: 39 år, kontorassistent, regnskabschef i en mellemstor dansk virksomhed. Aktiv i 'Amatørscenen Skansen', første gang i 1997 i forestillingen Oklahoma i rollen som Will.

Begge har siden 1997 dannet par privat og brugt al deres fritid som meget aktive bestyrelsesmedlemmer i Foreningen Amatørscenen Skansen – Torben som kasserer og Betinna som sekretær. Derudover har de været på scenen i store roller og både organiseret, deltaget og tilrettelagt de praktiske opgaver i forbindelse den årlige sommerforestilling, som nu er blevet suppleret med en juleforestilling.

Derudover er de aktive i andre amatørforeningers forestillinger og anser i øvrigt netværket, foreningerne imellem, som en nødvendig og god forudsætning for foreningsarbejdet, både organisationsmæssigt og 'på scenen'.

bende overvejelser om kvalitet både på det organisatoriske, det håndværksmæssige og det 'kunstneriske' område... 'hvad så, end det er'.

Endelig bemærkes det, at som amatørscene har man på mange måder mere frihed end de professionelle, eksempelvis: "...er der flere aktører til audition, end vi skal bruge – ja, så laver vi da bare en rolle til vedkommende – alle skal have mulighed for at spille teater. Men vi slækker ikke på kvalitetskravet til den enkelte. – og til slut dette udsagn: "**.... der findes vel både dygtige og mindre dygtige professionelle, ligeså for amatører!**"

Nu da jeg ikke havde fået bekræftet min forventning/fordom testede jeg lige to andre forventninger/fordomme:

- 1) - at kommunalreformen havde betydet dårligere økonomiske vilkår og
- 2) – kvaliteten i amatørteater kan blive forringet, hvis teatret, som en del af forudsætningen for økonomisk støtte, skal indgå i sociale projekter.

Og så måtte jeg igen, konstatere, at disse udsagn i hver tilfælde ikke gælder for Amatørscenen Skansen.

Ad 1) Den kommunale interesse og de økonomiske vilkår er efter kommunalreformen blevet væsentligt forbedret

Ad 2) Amatørscenen Skansen vil gerne indgå i sociale projekter, MEN under forudsætning af, at det var teatret, forestillingen, der styrede indhold og eksempelvis integration re-eller anden socialisering blev det naturlige spinoff – og selvfølgelig at evt. ekstra økonomiske midler blev tilført.

Alt i alt, en særdeles informativ samtale med stof til forfatterens fortsatte udvikling i retning af færre fordomme og nødvendigheden af indsamling af flere facts.



Mikkel Eder Ferdinand, Leder og underviser hos Teaterskolen Move'n Act. Foto: Move'n Acts hjemmeside.

Mikkel Ferdinand er uddannet skuespiller og dramaturg. I 1996 var han med til at stifte Move'n Act, hvor han idag underviser i forberedende skuespilteknik. Derudover er Ferdinand også instruktør og har både instrueret og produceret adskillige forestillinger.

AMATØR / PROFESSIONEL

Fem hurtige til Ferdinand:

Af Christian Hersker



1. "Hvad er forskellen på en amatør og en professionel – ifølge dig?"

For amatøren er skuespillet noget, der drives af interesse, glæde og lidenskab. De samme ting driver – forhåbentlig – den professionelle. Forskellen er, at for amatøren er skuespillet en overskudsbeskæftigelse. Det er oplevelsen af overskud, der trækker amatørskuespilleren op på scenen og videre til den næste produktion.

For den professionelle skuespiller er skuespilfaget et livsvalg, en nødvendighed, et kald om man vil. Som professionel skuespiller skal man se sig selv som kunstner, med alt hvad det indebærer: afsavn, smerte, utilstrækkelighed, sjælelige pinsler, jalousi, pengemangel, ydmygelse, overmod, dårlige anmeldelser, frustrationer, uforløsthed mm. Du skal være indstillet på alle disse ting og betragte dem som uomgængelige, hvis du vil satse på et liv som professionel skuespiller. Oplevelsen af glæde, eufori og lidenskab kommer til at hænge uløseligt sammen med tilbagevendende rundture nede i kulkælderen og i sindets skyggesider. Det ene eksisterer ikke uden det andet.

Som amatør spiller man teater, når man har fri og overskud. Som professionel er man skuespiller på fuld tid.

2. "Hvad kendetegner de ansøgere, der har mest potentiale?"

Det er et tricky spørgsmål. Potentialet kan være åbenlyst fra dag ét, for sidenhen at blegne, fordi personen ikke har brændstof og ryggrad til at tage det sure slid, der skal til for at leve op til sit potentiale. Man skal kunne arbejde i modvind, man skal lære at elske fru-

strationerne, repetitionerne, nedturene og de uinspirerende opgaver.

Så er der andre, der ikke lyser så meget op i starten, men som hen ad vejen får afdækket deres potentiale. Der sker ofte, at når de lærer at forstå, hvad skuespil virkelig går ud på, folder deres potentiale sig ud, de får mere selvtillid – og så sker der pludselig store ryk. Generelt handler det i mindre grad om talent, og i højere grad om ihærdighed og viljen til at bevæge sig ud over sine personlige grænser.

3. "Tror du på forberedende skoler til skuespilleruddannelsen?"

Ja, ellers gjorde jeg ikke det, jeg gør.

4. "Findes der talentløse professionelle?"

Igen diskussionen omkring talent. Historien er rig på dårlige skuespillere, der af en eller anden grund har fundet en vej til at leve af det. Det har så været deres talent. Én af dem er endda lykkedes at blive USA's præsident. Ikke dårligt, vel?

5. "Kan professionelle lære noget af amatører – og omvendt?"

Amatører kan lære af professionelle, at det, at blive god til et håndværk, kræver års praksis – OG turene ned i kulkælderen.

Professionelle kan lære af amatørernes umiddelbare glæde og lethed i udfoldelsen. Da Stanislavskij startede udviklingen af sit system, arbejdede han udelukkende med amatører. De havde ingen professionelle vaner eller manerer, der først skulle aflæres – og havde derfor en lettere tilgang til følelsernes ægthed. Og det er til syvende og sidst det, det handler om.



Af Marie Markvard Andersen

På børneteateret Zebu i København holder teaterlaboratoriet Zerum til. Her arbejder teaterpædagog Sine Sværdborg med sit teaterhold bestående af en flok dedikerede teenagere. I Zerum arbejder de unge skuespillere med en teaterform der kaldes IRL-metoden, hvor de eksperimenterer med at lave teaterforestillinger, hvor handlingen skabes undervejs i forestillingen.

Metoden er udspringer af et særligt teatersyn, som er opstået i et samarbejde mellem skuespillerne, dramatikeren Troels Chr. Jacobsen og instruktøren Jørgen Carlsund under den første IRL forestilling hos ZeBU. IRL-principperne udvikles stadig og bruges i dag bl.a. af teater 770° Celsius, der arbejder med metoden i forbindelse med professionelle forestillinger. Metoden blev oprindeligt udviklet i et forsøg på netop af skabe teater, der appellerede til unge mennesker. En teaterform, der i højere grad ville inddrage unge og spejle deres egen erfaringsverden.

I deres næste professionelle forestilling overvejer teateret at inddrage nogle af de unge skuespillere fra Zerum på scenen. Samtidigt skal skuespiller Jan Overgaard Mogensen spille med i Zerums næste forestilling "Indenfor/udenfor", der har premiere til maj.

Man hvad sker der i mødet mellem ungdomsteater og professionelt teater? Rampelyset har snakket med Sine og Jan for at høre mere om arbejdet med IRL-metoden, og hvad de tænker om at arbejde med unge i professionelle teater rammer.

IRL står for "In real life" og er en improvisationsbaseret teatermetode, hvor skuespillerne ikke på forhånd har aftalt hvad der skal ske i forestillingen. Metoden bruges bl.a. af teater 770° Celsius og Teaterlaboratoriet Zerum.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

H. Skjerk, formand for DATS, 1955: "...foreningerne ønsker at komme ud over dilettanteriet og få foreningsunderholdningen passet ind i mere lødige rammer... Amatørerne er selv for længst blevet træt af at "klovne", de ønsker virkelig at yde noget. Men her støder vi på et problem, som vi for øvrigt har tilfælles med de professionelle teatre: Vi mangler gode instruktører"

PROFESSIONEL TEENAGER?



Interview med Sine Sværdborg

Sine, hvad forventer du af de unge på Zerums teaterhold?

Jeg forventer, at de skal turde investere noget af sig selv. At de tager deres arbejde alvorligt, at de er motiverede, at de vedbliver med at have lyst til at udvikle sig og stille krav til sig selv. Og jeg forventer, at de tør stille spørgsmål til det de laver. Men først og fremmest deres engagement betyder utrolig meget. Derfor har vi også en optagelsesprocedure, hvor vi både har en samtale, hvor jeg prøver at spore mig ind på hvilket menneske, jeg sidder overfor. Er det en teenager med noget på hjerte og høj arbejdsmoral, eller en som bare vil være kendt og tror, at det nemt kan ske gennem teatret? Det betyder ikke, at man ikke kan være med som uerfaren, men man skal have en vilje til at arbejde med tingene og en lyst til at udvikle sig. IRL-metoden er bygget op omkring improvisationer, og alt hvad vi laver foregår i nuet. Også på scenen når vi spiller forestillinger. Derfor skal de unge lære at være opmærksomme og til stede i nuet. Der findes ingen fejl i en IRL-forestilling, for alt kan ske. Men hvis de unge skuespillere er uopmærksomme eller uoplagte, bliver det bare ikke en særlig interessant forestilling. Og det kan de godt selv mærke.

Hvad betyder det for de unge at de spiller på scenen i et professionelt teater?

Det betyder meget. De har julelys i øjnene når de træder ind i rummet. De professionelle rammer giver dem noget at leve op til. Mange af dem drømmer jo selv om at blive professionelle skuespillere. Når de kommer her, har vi forventninger til dem på et højere plan end i skolen og andre sammenhænge. Dette får dem til at yde mere og tage deres arbejde mere alvorligt. Det betyder også, at jeg får henvendelser fra nogle meget ambitiøse unge mennesker, som er afklarede med at de vil dedikere sig til teaterarbejdet.

På Zerum arbejder I fra starten af året frem imod en forestilling, hvorfor gør I det?

Der ligger en stærk motivation for de unge i at arbejde med et produkt for øje. Det er en forløsning at spille for nogen, at vise hvad man har arbejdet med. Derudover er det for os vigtigt, at de unge spiller en forestilling, fordi vi arbejder tæt sammen med Zebu. Vi arbejder med teater, ikke med drama. Vi er optaget af forholdet mellem skuespiller og publikum. Samtidig betyder den mellemmenneskelige udvikling utrolig meget i arbejdet med teater, særligt fordi vi arbejder med unge mennesker.

Hvad er særligt vigtigt for dig i forhold til at arbejde med børn og teater?

Det er vigtigt at tage udgangspunkt i dem, de er. At de er unge mennesker. Derfor kunne jeg aldrig finde på at snakke dem et tema eller et emne på, som de ikke selv har signaleret interesse for. At arbejde med børn og teater handler for mig om at give børn en stemme til at udtrykke sig omkring den verden vi alle er en del af.

Når jeg til dagligt sidder på et teater, der beskæftiger sig meget med voksnes syn på hvad børn og unge mon er optaget af, og arbejder professionelt med dette på børneteaterscenen, synes jeg også, at det er et vigtigt supplement at lade de unge selv vise, hvad de er optaget af.

Hvad betyder professionalisme for dig?

For mig er der to måder, man kan tale om professionalisme på i forhold til teatret. Om man får løn for det man laver, og hvilken indstilling man har til sit arbejde. Det første gælder ikke for de unge i Zerum, men det gør det andet bestemt.

Er de unge skuespillere i Zerum professionelle skuespillere eller amatørskuespillere?

De unge er ikke professionelle skuespillere, men de er professionelle unge. Ingen ved bedre end dem, hvad det er at være ung. Og i Zerum får de en stemme, hvor de kan vise deres egen virkelighed. Via teatret og ar-

Sine Sværdborg er uddannet lærer og teaterpædagog fra Professionshøjskolen Metropol. Mangeårig dramaunderviser og teaterpædagog. Projektleder på Zerum og underviser på Zerums dramahold, der arbejder med IRL-metoden. Afholder kurser og workshops i IRL-metoden samt teaterpædagogiske samarbejder mellem skoler og teaterinstitutioner.

Kan kontaktes på Sine@zebu.nu.

bejdet med IRL-metoden bliver de trænet i at blive mere bevidste om deres egen virkelighed, hvilke valg de står med i hverdagen og måske blive bedre til at navigere i disse valg. Mange af dem er meget talentfulde, og har bestemt potentiale til at blive professionelle skuespillere, hvis de arbejder for det og bliver ved med at udvikle sig. Lige nu forventer jeg naturligvis ikke, at de kan det samme som voksne, erfarne skuespillere. Men jeg forventer af dem, at de har en professionel holdning til det arbejde, vi laver her i Zerum – tager sig selv alvorligt, holder aftaler og er engagerede. At de har respekt for prøveplanen og tager ansvar for de aftaler, vi har lavet.

Hvornår er det okay at opfatte børn som professionelle indenfor kunsten?

Så længe de selv kender præmisserne og selv kan stå inde for dem. Så længe voksne hverken tvinger dem eller manipulerer dem, synes jeg næsten ikke, der er nogen grænser. Det vigtigste er, at de selv har valgt det. Jeg elsker, at teatret kan bruges som en social og kreativ udvikling, og hvis de virkelig selv brænder for det, vil de også gerne have, at voksne anerkender dem og stiller krav til dem.

Der er for tiden et perspektivskifte, hvor arbejdet med teater og børn er blevet mere berettiget som kunst, og ikke kun som social aktivitet. Det er blevet mere anerkendt at arbejde frem imod et produkt og ikke kun arbejde med proces. Det er okay at stille kunstneriske krav til de unge, samtidig med at de udvikler sig socialt og personligt.



Interview med Jan Overgaard Mogensen

Jan, Hvad er det I arbejder med på Teater 770° Celsius?

Vi laver forestillinger, som gerne skulle ligne almindelige teaterforestillinger så meget som muligt. Men fordi vi arbejder med IRL-metoden, der baserer sig på improvisation, kommer forestillingen til at virke ekstra frisk. Vi er altid i tvivl om, hvor meget folk skal vide om, hvor meget vi improviserer. Folk skal naturligvis være optaget af historien, men det giver en ekstra spænding, at folk aldrig ved, hvad der er planlagt. Det fede ved IRL åbenbarer sig egentlig først, når man har set forestillingen et par gange. Rammen er det samme, men karakterernes udvikling skifter fra dag til dag.

Hvordan er det anderledes for dig som skuespiller at arbejde med IRL?

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Instruktøren Gösta Folke om sit arbejde med både amatører og professionelle i forestillingen "Himlaspelet", 1961: "Amatørens spilleglæde, hans umiddelbarhed og hans trang til indlevelse i rollen – al det, det erstatter i Himlaspelet den professionelle sikre beherskelse af det tekniske i rollens udfordring. Netop den oprindelighed, som amatører forlener spillet med, er Himlaspelets nødvendighed. Går den tabt, lever spillet ikke."

PROFESSIONEL TEENAGER?

I en normal teaterproces arbejder man jo med at arbejde frem imod en færdig struktur, hvor hver detalje er planlagt, og man gentager de samme mønstre hver aften. Når man arbejder med IRL, handler det mere om at undersøge så mange sider af sin karakter så muligt, da karakteren kan blive udsat for stort set alt. Der opstår derfor en særlig gruppedynamik, som kræver at alle på gulvet er meget bevidste om rytme, samspil og tempo. Man skal virkelig lytte til hinanden og være tilstede.

Næste forestilling I skal lave er en ungdomsforestilling, der skal handle om identitet. Her inddrager I unge i processen. Hvordan kan det være?

De unge har en viden, som vi ikke har. De tænker på en bestemt måde, som vi gerne ville kunne kopiere, men som vi aldrig kan levere lige så godt som dem. De er teenagere, det er vi ikke. Vi er et levende teater, der arbejder med det uventede, derfor er vi enormt optaget af at arbejde med publikumsinddragelse. Vi bruger både unge som prøvepublikum, hvor de har en kæmpe indflydelse på udviklingen af forestillingen, og overvejer denne gang også at bruge dem som medvirkende på scenen.

I Zerums forestilling skal du være med som professionel skuespiller på scenen. Hvordan er dette møde forskelligt fra dine erfaringer fra Celsius?

Det er på mange måder det samme. Jeg kan dog drille de unge mere, styre mere, kan jeg dog godt mærke. Når man arbejder med IRL-metoden ligger professionalismismen ikke i at kunne gengive det samme igen og igen, men om at tackle det uventede. Det er de unge i Zerum trænet i. Man kan sammenligne det med en fodboldkamp. Den professionelle fodboldspiller kan løbe stærkt, spille godt og har forberedt en taktik inden kampen, men alt på banen er improviseret, han ved aldrig hvad der vil ske. IRL-skuepillere er lige som fodboldspillere, også de unge i Zerum. Ingen af os ved hvad der vil ske på banen. Den eneste forskel er, at jeg som voksen skuespiller har mere erfaring, kender flere taktikker og har mere træning. Men vi er alle grundlæggende ens.

Har du et særligt ansvar som professionel i samarbejdet med de unge på scenen?

Ja, det synes jeg helt klart. Jeg skal være meget bevidst om at overholde spillereglerne. Jeg kan ikke starte med at rive tæppet væk under en af de unges karakterer, jeg skal træde mere varsomt. Alene fordi jeg er voksen har jeg jo en autoritet i forhold til dem. I en voksenforestilling er det mere okay at afprøve hinandens grænser, vi har en fælles kontrakt. Med de unge skal jeg være mere opmærksom på deres grænser.

Vi havde på et tidspunkt et samarbejde med en ung fyr, der var med i en forestilling, men som ikke var trænet skuespiller. Han fungerede fint i forestillingen, og kunne sagtens reagere i forhold til velkendte scenarier, men det blev svært da, det kom til de uventede improvisationer. Der havde han ikke det mod og den erfaring, der gjorde det muligt for ham at udforske det uventede. Han havde ikke en ligeså bred palet, som mere erfarne skuespillere.

Ville du kunne opfatte en teenager som professionel medspiller?

Ja det ville jeg sagtens kunne. De skal selvfølgelig kunne deres kram.

Er der en grænse for hvor meget I ville inddrage børn og unge i en professionel forestilling?

Selvfølgelig er der grænser. De skal kunne stå inde for, hvad der sker. De skal have sig selv med, og det må aldrig blive et overgreb. Hvis man f.eks. ville lave en forestilling om incest, og man bruger en pige på 14 år til at spille hovedrollen, kunne det sikkert fint lade sig gøre i en traditionel forestilling. Her ville man kunne tale om replikkerne, gennemgå handlingsgangen, hele tiden tage det skridt for skridt. Hvis den samme pige skulle spille med i en IRL-forestilling, hvor det pludselig viste sig, at hun var blevet udsat for incest, ville det givetvis trække tæppet væk under hende. Fordi alting sker i improvisation, skal de kunne bære det. På den måde er børn ikke professionelle. Forskellen handler også om, hvilket univers barnet skal indgå

Jan Overgaard Mogensen, skuespiller, instruktør og underviser.

Har arbejdet med børn og unge i en lang række sammenhænge. Som skuespiller på bl.a. Kaskadeteatret, Teater ZeBU og Meridiano Teatret, som underviser på diverse skoler, højskoler, efterskoler, daghøjskoler etc. Har været med i udviklingen af IRL metoden fra begyndelsen. Underviser både unge og voksne i IRL-metoden, senest medunderviser på et kursus for professionelle performere på Statens Teaterskoles Efteruddannelse.

email: jan@overgaard-mogensen
mobil: 28121403

i. Handler det om livet på en efterskole, hvor de skal spille på deres egne erfaringer, eller skal de indgå i en voksenverden, hvor de skal kunne forholde sig til de voksne skuespilleres erfaringsverden.

Hvornår er det okay at opfatte børn som professionelle indenfor kunsten?

Jeg synes grundlæggende ikke børn er professionelle. I begrebet professionalismisme er der – udover at kunne et håndværk, som jo tager tid at lære - et krav om en modenhed og parathed til at reagere på alle tænkelige impulser og ikke lade sig binde af egne hæmninger, sin angst el. lign. Noget som – alt andet lige – ville være svært for langt de fleste børn. Jeg synes sådan noget som MGP er frygteligt, fordi børnene bliver sat ind i en modenhedsramme, som de slet ikke er klar til som mennesker. En kunstnerisk professionel har en åbenhed overfor verden, som han et langt stykke hen af vejen har lært at kontrollere. Som professionel kan du foretage nogle valg, som er bundet til en eller anden kunstnerisk overvejelse, i stedet for en angst for andres vurdering eller en imagemæssig overvejelse.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Johan Benzon, fløjtenist i Det Kgl. Kapel, 1969: "En amatør er et menneske, der uden kommercielle hensigter bevidst stræber efter at være skabende eller genskabende på et af kunstens områder... Dilettare og amare: at kunne glæde sig over noget er utvivlsomt en værdi, men den rummer ingen forpligtelse. Det man elsker derimod, føler man sig forpligtet overfor, man ønsker at tage vare på det på en sådan måde, at det kommer til udfoldelse, til udtryk, ikke blot til glæde for en selv, men helst også for andre. I denne grundholdning mødes amatøren og den udøvende, professionelle kunstner; og det ligger for så vidt i selve sagens natur: Enhver udøvende begynder jo som amatør...Men hvad så med det, der adskiller amatøren fra den professionelle kunstner. Ja, det ligger jo først og fremmest i det: At ville leve af et kunstnerisk arbejde, at man både må erhverve sig en masse kunnen, og derefter hele livet igennem må arbejde på at vedligeholde og udvide denne kunnen...At være kunstner – skabende eller genskabende – betyder at nærme sig den fuldstændige kunnen. Hvis kunst var et tillægsord, ville kunst være superlativ...Både kunst og kunstnerisk er på en gang meget uklare og krævende begreber...Og jeg har ligeså tit haft den slags dybtgående oplevelser i forbindelse med amatørers udfoldelse...Hvad der bevirkede dem, kan jeg ikke svare på. Hvad fremkalder lyset? Slår det op eller ned?"

Der er sket rigtig meget på 30 år



Af Peter Rafn Dahm

Når vi ser forestillingerne nu – og tænker 30 år tilbage – så er der STOR forskel. Samarbejdet med professionelle har hjulpet os – og højet os – på Det lille Teater

I 1959 oprettede man i Sønderjylland "Sønderjysk Forsøgsscene" med det formål "at virke fremmende og højnende på amatørteater-arbejdet i Sønderjylland".

For at kunne varetage denne "højnelse" har Forsøgsscenen gennem årene modtaget midler, bl.a. til ansættelse af professionelle instruktører på de tilknyttede sceners sommerspil. Støtten kom oprindeligt fra amtet, overgik med kommunalreformen til Kulturministeriet og varetages nu af de 4 sønderjyske kommuner – Sønderborg, Åbenrå, Tønder og Haderslev.

Hvordan er det så gået set i bakspejlet? Hvad har de involverede parter – amatører såvel som professionelle fået ud af samarbejdet? Det søger vi svar på i denne samtale med Tage Nielsen, tidligere formand for Det lille Teater i Gråsten og Forsøgsscenens uofficielle "historiker", og Ole Gaul Nilum, nuværende formand for både Det lille Teater og Den sønderjyske Forsøgsscene.

Tage: Vi begyndte at arbejde med professionelle instruktører på "Det lille teater" i Gråsten i 1980, hvor vi spillede "Kom ned på jorden" af Finn Methling. Med Finn Bredahl Jørgensen som instruktør. Og han forstod virkelig hvad det ville sige at være amatør – at man jo var på arbejde til klokken 17 og først kunne møde op kl. 19 for at øve (og nogen gange være lidt træt, måske). Han kendte vores vilkår og baggrund, for han startede selv som amatør og havde været aktiv i DATS. Men ham "misbrugte" vi nok i Forsøgsscenen - idet han satte 3 forestillinger op samtidig på 3 forskellige teatre.

Ole: Ja og den ordning kørte man med i nogle år, indtil vi fandt ud af, at det nok var for opslidende.

Tage: Finn sagde simpelthen til os: Det går ikke længere.

Har alle de instruktører I har arbejdet sammen med, haft denne positive indstilling til jer?

Tage: I det store hele har de været forstående overfor det at være amatør.

Ole: Nogen har selvfølgelig været nemmere end andre.

Tage: Og en har været umulig –

Ole: Totalt umulig. Vedkommende kaldte sig selv "en racehest blandt køer" – og det var altså os, der var køerne (Tage nikker, det husker han også). Men ellers har det fungeret – i mine 13 år som formand.

Tage: Og også før det – da jeg var formand. Folk har simpelthen mødt hinanden med entusiasme og gjort deres absolut bedste.

Ole: Men vi har haft en tradition, som jeg ikke vil anbefale. Når det er gået godt, har man ofte ansat den samme instruktør næste år også. Og det skal man passe lidt på med. Det første år er instruktøren mere på mærkerne, oplever jeg ofte. Andet år tager man det mere tilbagelænet. Nu skal man ikke generalisere, men faren ligger der. Så mit råd lyder: Tag en ny næste år. Og har man et særligt godt samarbejde, så lad der gå en 2 – 3 år og inviter så vedkommende tilbage igen. Så starter man ligesom på en frisk igen. Det er ligesom med håndværkere. Når de er udlærte, skal de hen et andet sted.

Men er det ikke meget udfordrende, som amatør, at skulle møde en ny, professionel instruktør hvert år?

Tage: Man lærer i hvert fald en masse.

Ole: Ja og det er jo en stor del af ideen med det hele, at du bliver klogere – end hvis du havde den samme instruktør år ud og år ind. Det kræver mere, men giver også mere end det helt faste samarbejde, hvor man

bare kender hinanden. Det er en stor fordel at få noget nyt, tror jeg.

Hvordan finder I de nye instruktører?

Tage: Det har jeg aldrig været med til, for det stod vi ikke selv for i min tid.

Ole: Før i tiden var det Forsøgsscenens bestyrelse, der ansatte instruktører. I dag inviterer vi de involverede scener med i ansættelsesforløbet: Vi sætter en annonce i fagbladene. Folk reflekterer på den og sender en skriftlig ansøgning, hvor de fortæller om sig selv, og hvad de har lavet. Så udtager vi 2-4 mennesker til samtale. Og så er det mange gange et spørgsmål om kemien. Sådan er det jo med al ansættelse. Hvis folk ellers opfylder kravene, handler det i sidste ende om kemien. Og der er det vigtigt, at scenerne er med, synes vi. Så de kan se personen an og sige til eller fra. Det kan det jo ikke nytte, at vi i Forsøgsscenen siger: Det skal!! Det opnår vi ikke noget ved. Man skal jo samarbejde. Og sådan har det heldigvis kørt de sidste mange år.

Tage: Men i gamle dage var det "enehertugerne" i Forsøgsscenens forretningsudvalg, der bestemte og ansatte.

Der er altså sket demokratiske fremskridt?

Ole: Ja, bestemt.

Er de professionelle så glade for at arbejde samme med jer?

Tage: Det mener jeg.

Ole: I det store hele bliver de positivt overraskede, siger de selv. Over hvor meget vi amatører faktisk kan. Og det er jo dejligt at høre.

Så I har punkteret nogen fordomme?

Tage: Ja det har vi bestemt.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Arne Aabenhus, grundlægger af og central person i DATS gennem hele sit liv, - til Kristeligt Dagblad, 1975: "Når der derfor tales så meget om kløften mellem amatører og professionelle, må man slå fast, at AMATØREN - hvilket kunstnerisk område han eller hun end dyrker - ikke står som i en forgård til noget professionelt. Amatøren har sin ligeværdige plads i landets kulturmonster. Og derfor gælder DATS målsætning fra 1948 stadig, når der tales om et fritidsteater båret af og tilknyttet det danske foreningsliv og det folkeoplysende arbejde. Der er således mange grænser, som for tiden udviskes i hele det kulturelle område...og teatret er igen blevet et kulturlivets værksted, og det uanset om det står plantet på kongens Nytorv eller i forsamlingshuset, og uanset om dets aktuelle tale er 2000 år gammel eller først formuleres for vores øjne."

Arne Aabenhus til Rampelyset, 1997: Kunst er kunst og kan ikke gradbøjes...Selvfølgelig kan også teateramatører skabe kunst. Vi har vel alle oplevet øjeblikke på teatret, når en medspiller sprængte rolens grænser og lod os leve med i de beåndede øjeblikke, hvor "sjælen slap fri" og luften sitrede mellem scene og sal - oplevet det såvel på amatørteatret som på det professionelle. Ikke fordi de var amatører eller professionelle, men fordi de skabte kunst!"

Ole: Nogen forventer jo, at vi arbejder ligesom dem ude i de små forsamlingshuse. Og så kommer de og oplever, at de fleste af os faktisk er ret dygtige. Både skuespillerne og dem bag scenen.

Tage: Og den anden vej rundt har vi – amatørerne – lært utroligt meget af de professionelle. Når vi ser forestillingerne nu – og tænker 30 år tilbage – så er der STOR forskel. Det har hjulpet os – og højnet os – på Det lille Teater. Så her kan man virkelig tale om et vellykket udviklingsarbejde.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Jens Smærup Sørensen om samarbejdet med Brønderlev Amatør Scene, 2001: "I 2001 opførte Brønderslev Amatør Scene mit stykke "Sommerfest under Jorden".

Hele perioden – fra det første møde og læseprøven til premieren – blev både meget inspirerende og virkelig fornøjelig for mig. Den tekst jeg kom med var måske ikke helt lige-til. Både instruktøren og spillerne tog dog imod den, og tog den til sig, med al den åbenhed og nysgerrighed og helhjertede satsning på fuld tilegnelse, der skulle til, for at den kunne få liv, ikke alene i hovederne, men også i kroppene. De gange jeg kunne komme til stede under prøveforløbet, oplevede jeg en smittende energi og arbejdsiver på hele holdet, en ligesom helt selvfølgelig vilje fra alle sider til at yde det bedste, og det var, rent ud sagt, bevægende."

Ole: Det er jo hele formålet med Forsøgsscenen, at fremme og udvikle og højne amatørteateret og kvaliteten af de forestillinger, vi skaber. Og det gælder jo ikke blot sommerspillene, men vores forestillinger i det hele taget, hvor inspirationen fra de professionelle smitter af. Vores "daglige" instruktører, de sidder jo på lægterne og følger med, når de professionelle arbejder. Nogen gange vælger de også at være scripter, (eller) sufflør eller instruktørassistent, for som de siger: Så lærer vi jo noget undervejs.

Tage: Og her er Forsøgsscenen noget ret enestående, mener jeg. På grund af den økonomiske støtte, har vi et meget aktivt amatørteater hernede -

Ole: Ja, niveauet hernede i Sønderjylland er højt – både hvad angår aktivitet og kvalitet. Men derfor skal vi også hele tiden arbejde aktivt på at de 4 sønderjyske kommuner ikke får den mærkelige ide at stoppe støtten. Og det kan vi kun gøre ved at være på forkant med udviklingen.

Til slut - er der nogen oplevelser - med professionelle - der særligt har bidt sig fast?

Tage: Jo, jeg husker dengang vi ville lave Dylan Thomas' "Forår i Milkwood". Det blev komponisten så imponeret over – at amatører turde binde an med den udfordring - at han ikke ville have noget honorar. Så vi sendte ham vin i stedet for. Det var en krævende opsætning, men jeg glemmer den aldrig -

Ole: Og så var der jo "racehesten" blandt alle os "køer" – som vedkommende kaldte det. Der var springet mellem instruktørens og vores opfattelser simpelthen for stort: At vi ikke bare stod der kl. 3 om eftermiddagen. At man ikke bare kunne få en ide med en violinspiller og så forvente, at han stod der næste dag kl. 10. På et professionelt teater havde det sikkert ikke været noget problem. Men vi andre skal jo - også - passe et arbejde. Det er jo ikke kun pensionister, der medvirker i et sommerspil.

Tage: Vedkommende forstod ikke amatører. Men vi gennemførte – efter at have haft Forsøgsscenenes forretningsudvalg inde som mæglere. Det var jo dem der havde ansat personen...og godt det ikke var mig, der skulle tage den samtale med instruktøren -

Ole: Og jeg var glad for, at det ikke var mig, der skulle takke instruktøren til premieren.

Tage: Men det positive fylder mest.

Ole: JA. Mindst 15 rigtig gode forestillinger – og oplevelser – har vi haft.

Tage: Og vi er blevet så meget dygtigere, takket være de professionelle input.



- DATS' indspark til KulturDanmark.

Af Kristian Hald Jensen



Kulturministeren har i forbindelse med satsningen KulturDanmark, som sætter fokus på potentialet i kulturen udenfor de store byer, været på en inspirationstur gennem landet for at mødes med lokale kulturaktører til brainstorm og en debat om, hvordan de enkelte regioners mange kulturressourcer kan blive mere synlige for hele Danmark.

Inspirationsmøderne skulle give ministeren et bedre indblik i regionernes arbejde og udfordringer med kulturen indenfor tre temaer, vækst, synlighed og engagement samt diskutere, hvilke samarbejdsprojekter, der kan skabe mere synlighed og mobilitet i regionen.

DATS' generalsekretær Kristian Hald Jensen var inviteret til Kulturministerens Inspirationsmøde om det kulturelle potentiale i Danmark i Haderslev den 29. januar 2013 sammen med 25 andre kulturaktører fra region Syddanmark. Hver deltager var blevet bedt om at holde et 2 minutters oplæg, hvor de præsenterede en idé, der forholdt sig til et af de tre temaer og øget samarbejde.

Herunder følger oplægget:

Jeg hedder Kristian Hald Jensen, og kommer fra DATS, som er en landsforening for alt amatør - og ikke-professionelt teater i Danmark.

Det, jeg gerne vil fremføre her i dag, handler om at skabe bedre rammer for at styrke og udvikle samarbejdet mellem professionelle og amatører på teaterområdet.

Der findes mange gode eksempler inden for egns- og sommerspilsområdet, hvor samarbejdet mellem professionelle og amatørteaterfolk har vist sig at være utrolig givtigt.

Den gejst og det engagement, der kendetegner deltagerne i et egnsspil er helt unik. En hel egn går sammen om at granske i deres fælles fortid og kultur og får det formidlet til lokale og andre interesserede.

Det er folkeoplysning når det er bedst – det skaber lokal sammenhængskraft, historisk og kulturel forståelse, giver deltagerne kommunikative kompetencer, og det skaber nye netværk i lokalsamfundet.

I egnsspil kan alle være med – tit er der et spænd fra 5 år til 80 år i skuespilgruppen, som nemt kan bestå af mere end 50 mennesker

Det høje deltagerantal og den store aldersspredning gør sig også gældende for de mange store sommerspil.

Et af de største er Varde Sommerspil, som hvert år sætter en musical op med over 100 medvirkende og 30.000 tilskuere. – Spillet er på den måde ikke bare en meget stor og betydningsfuld lokal kulturkraft – det er også et spil, der trækker mange folk til og har en stor oplevelsesøkonomisk betydning for området.

I den statistik vi årligt laver i DATS, er det tydeligt at se, at de perioder hvor der har været fokus på samarbejdet mellem amatører og professionelle i form af puljer som f. eks. Kulturpuljen og H.C. Andersen-puljen, er mængden af egns- og friluftspil steget betydeligt. – Et relativt lille tilskud giver et godt startskud til den yderligere fondsøgning.

Men hvorfor stoppe ved de store spil? Hvorfor ikke benytte de mange professionelle skuespillere og instruktører, som i perioder er uden job, som en ressource i den fortsatte kunstneriske udvikling af amatørteatret? – Selvfølgelig ikke som skuespillere i amatørteatret, men som instruktører og undervisere på landets mange amatørscener. Det vil kunne være med til at udvikle amatørscenerne, skabe nyt liv og nye kreative inspirationer, som også vil sprede sig ud i resten af lokalsamfundet.

Hvis vi sammenligner med musikområdet, tror jeg ikke, der er ret mange byorkestre eller amatørkor, som ikke bliver dirigeret af en med en konservatorieuddannelse eller en anden relevant musikuddannelse bag sig.

I flere af de nordiske og baltiske lande er det oftest teateruddannede personer, der instruerer i amatørteatret.

Det ville være rigtig godt, hvis det samme gjorde sig gældende i Danmark.

Facts: I perioden 1995 – 2000 var Jesper Corneliussen underviser på Statens Scenekunstskole.

Han har bl.a. været tilknyttet Akademiet For Figurteater i Fredrikstad, Norge, og har siddet i dramaturgiatet i Aalborg Teater i perioden 2000 – 2005. Jesper blev Reumertnomineret i 2000.



Fem hurtige til Corneliussen:

Af Christian Hersker

1. "Hvad er forskellen på en amatør og en professionel – ifølge dig?"

Ordet 'Amatør' kommer af det latinske 'Amor'. Det er én, der gør det af kærlighed. En professionel arbejder med skuespil som et håndværk. Og én ting er håndværket, men noget andet er talent. Amatører kan godt have talent, og alligevel aldrig blive professionelle. Selv er jeg amatørkok... Jeg vil sagtens kunne invitere 10 mennesker på middag. Men jeg ville aldrig søge job som kok. På den måde er vi alle amatører på forskellige felter.

2. "Hvad kendetegner de ansøgere, der har mest potentiale?"

Du kan sige det på denne måde: På skuespillerskolen leder man ikke kun efter talent... Man leder efter et talent, som kan videreudvikles! Det nytter ikke at komme ind på skolen som vidunderbarn, hvis ikke der er potentiale til videreudvikling. Derudover kigges der også på det sociale aspekt; Man skal indgå i et hold. Er man for meget en enspænder, så går det ikke som skuespiller. Man skal jo kunne samarbejde med instruktøren, og ikke mindst med sine medspillere.

3. "Tror du på forberedende skoler til skuespilleruddannelsen?"

Min karriere fik et ordentlig kick, da min mor en dag spurgte: "Hvad med at prøve Kunsthøjskolen i Holbæk?" Det gjorde jeg så... Og pludselig fik jeg en kunstnerisk karriere! Takket være min lærer på højskolen, fik jeg udviklet et personligt univers. Så for mig

har det i hvert fald været altafgørende. Og som skuespilleraspirant kan man i hvert fald få blod på tanden. De fleste forberedende skoler virker til at have rigtig godt styr på sagerne. Jeg tror altså ikke på, at man kan gå et sted i et helt år, uden at lære noget!

4. "Findes der talentløse professionelle?"

Ja, det synes jeg der gør. Måske er ordet 'talentløs' ikke det rigtige. Måske er 'umoden' et bedre ord... Ligesom umodne æbler. Stivsindet. Det dér med, at man ikke tør springe ud i noget. Kaosforskrækket. Nogle mennesker sidder fast i nogle opfattelser, og så kan det være svært at komme videre. Uanset hvilken kunstner man er, er det vigtigste at få sendt signaler afsted. En god skuespiller er uforudsigelig i sine skift og i sine reaktioner. Denne uforudsigelighed gør vedkommende spændende. En dårlig skuespiller er én, hvor man efter 10 minutter kan forudse alle vedkommendes reaktioner.

5. "Kan professionelle lære noget af amatører – og omvendt?"

Jeg tror, at man som professionel vil kunne observere sine egne manerer igennem amatørernes øjne. En amatør kan som sagt defineres på flere måder. Den seriøse amatør har ikke nødvendigvis en professionel tilgang, men kan stadig indeholde talent. Man kan ikke bedømme dem på samme karakterskala. Det handler om sammenhæng. Hvis du viser mig tre malerier, så siger jeg jo heller ikke: "Jeg er nødt til at vide, om det er amatører eller ej!"

Virkelighedens Romeo og Julie

Jens Christian Led, dramaturg på Aalborg teater.



Af Marie Markvard Andersen

På Aalborg teater er de for tiden i gang med at prøve noget helt nyt. I samarbejde med det internationale teaterfælleskab Teatron har de taget initiativ til en folkescene, hvor almindelige borgere fremover skal stå i rampelyset på de skrå brædder i en årlig teaterproduktion. Den første forestilling har fået titlen "Romeo og Julie lever" og tager udgangspunkt i tanken om, hvad der ville være sket hvis Romeo og Julie ikke var blevet dræbt, men havde overlevet. Teatret har inviteret ægtepar, der har været gift i 40 år eller mere til at komme til casting på teatret, for at se om teatret kan bruge dem. Og om de kan bruge teatret.

Rampelyset har talt med Jens Christian Led, som er dramaturg på Aalborg teater, for at høre hvad der sker, hvis man sætter almindelige mennesker ind på den professionelle teaterscene.

Jens Christian, hvordan er ideen om borgerscenen opstået?

Ideen er opstået gennem Theatron-samarbejdet, hvor vi blev inspireret af Staatsschauspiel Dresdens udvikling af en borgerscene. Her tog man udgangspunkt i borgernes egne historier og erfaringer. Når man arbejder med at skabe teater, kan man blive nysgerrig efter at vide hvad publikum egentlig selv har på hjerte. Derfor bestemte vi os for, at vi gerne ville invi-

tere borgerne indenfor til at deltage i en professionel teaterproduktion.

Vores første produktion handler om kærlighed, der fortsætter ind i alderdommen. Vi kunne jo sagtens finde to ældre skuespillere og få en dramaturg til at skrive en dialog, men så skulle vi gætte, hvad vil publikum egentlig vide. I stedet har vi forsøgt at få fat i ægtepar, der har oplevet et langt liv sammen og høre deres egne historier. Måske de har noget at fortælle, som vi ikke kunne have fundet på.

Hvad kalder I de medvirkende i sådan en type produktion? Er de amatører eller professionelle?

Vi har været i tvivl om hvad vi skal kalde dem, for de er jo ikke skuespillere. Lige nu kalder vi dem borgere. Vi arbejder som udgangspunkt fuldstændig ligesom vi gør alt andet teater. Alle rammer omkring forestillingerne er fuldt professionelle, lyd, lys, instruktør, osv.. Den store forskel er, at der ikke medvirker skuespillere i forestillingen, men kun borgere. Vi lavede på et tidspunkt en forestilling, der hed "dansk design", hvor vi blandede skuespillere og borgere. Instruktøren dengang sagde "skuespillere kan spille – borgere kan fortælle." Det synes jeg der er noget sandhed i. Man skal ikke sætte borgere til at spille teater, for så bliver det amatørteater. De skal være sig selv, og de skal fortælle deres egen historie.

Men kan det lade sig gøre? Spiller de ikke skuespil, når de først kommer på scenen?

Selvfølgelig kan man diskutere hvornår man spiller og hvornår man er sig selv, men det er en lidt teoretisk diskussion. Det er tydeligt at de ikke er skuespillere. Publikum aflæser det straks, hvis de forsøger at spille skuespil. Som utrænede spillere er de for selvbevidste og afslører for meget. Der hvor de kan være troværdige og autentiske, det er når de tager udgangspunkt i deres egen virkelighed. Når de ikke prøver at være andet end sig selv.



Virkelighedens Romeo og Julie

Nu, hvor vi har lavet prøver, har jeg til optagelsesprøverne fået dem til at læse en lille bid højt fra Romeo og Julie, og det giver en helt anden effekt når det er et ægtepar på plus 70 der læser.

Forskellen mellem professionelle skuespillere og amatørskuespillere, er bl.a. at de ikke kan reproducere aften efter aften og stadig holde liv i stykket. Når amatører kommer på scenen er det friskt de første gange, men når de begynder at gentage, bliver det dødt. Her har vi naturligvis en udfordring i vores arbejde med borgerscenen, for borgerne skal finde en måde at bevare deres autencitet og nærvær, selvom de gentager deres historier aften efter aften.

Hvad har I ledt efter når I har holdt optagelsesprøver?

Det vi ser efter er først og fremmest indholdet. Hvad er det for et par vi sidder overfor, hvad er det for en historie de har? Derefter kommer der en betragtning omkring det sceniske nærvær. Hvad sker der med dem når de får en tekst? Hos nogen kommer amatørskuespilleren frem med det samme, og det bliver ofte uægte. Det er ofte bedre, hvis de aldrig har spillet teater, så er de mere sig selv. Hele denne her X-factor kultur, der hersker lige nu, er ikke produktiv i forhold til dette her projekt. Så får man nogle, der vil præstere og være stjerner, og det er ikke det, det går ud på.

Vi laver ofte nogle dramaøvelser med dem, der kommer til prøver, så vi kan se hvordan de fungerer på en scene. Kan de fylde rummet ud? Kan de tage imod instruktioner? Når denne proces engang er færdig, sætter vi på at have 3-4 par, og måske også et par enlige medvirkende.

Hvad betyder det at putte almindelige mennesker ind på et professionelt teater? (i forhold til f.eks. at lade dem spille på en scene i et kulturhus eller lignende) Hvad betyder stedet?

Rammerne gør da en stor forskel. Aalborg teater er et toptunet produktionsapparat, og vi er vant til at skabe

professionelle forestillinger. Stedet giver forestillingen et professionelt stempel. På et produktionsmæssigt plan er denne produktion ikke anderledes end de andre forestillinger, vi laver. De, der mærker det mest, er nok de der normalt færdes i huset. Naturligvis kan det godt være forstyrrende for huset, at der er borgere på stedet, som ikke er vant til at være i et professionelt teater. Men borgerne synes, at det er spændende og vokser med opgaven, de bliver til helt små borgerdivaer og bliver meget bevidst om deres virkemidler. Det kan godt give udfordringer i forhold til eksemplet og de andre ansatte i huset. Nogen synes ikke, at man skal inddrage amatører i produktionerne, og synes at det påvirker deres faglige standarder. Vi tænker mere på det som en ny genre, med sine egne præmisser og egne spilleregler.

Hvilken type professionalismisme forventer I af de medvirkende på Folkescenen?

Det er en balancegang. På den anden side skal de jo netop ikke være professionelle. Når vi snakker med nogen, gør vi meget ud af at forklare folk, at de ikke skal spille skuespil og være skuespillere. Men mange af dem, vi har snakket med er netop tiltalt af, at det ikke er en amatørforestilling, da de gerne vil arbejde seriøst med projektet. Til gengæld er de forpligtede på samme måde som professionelle skuespillere i forhold til mødetider og i forhold til at tage arbejdet alvorligt. I denne produktion betyder det også noget, at det er ældre mennesker, vi arbejder med, der i øvrigt kommer frivilligt. De får ikke løn for at være her, og kan naturligvis ikke holde til lange og udmattende prøveforløb. Men man kan kræve af dem, at de er selvstyrende, og selv sætter deres grænser. Men forventningerne er ikke altid ens, og det giver nogen gange nogle små overraskelser for både os og dem. Teater er meget afhængigt af, at alle overholder aftaler om tid og sted. Man kan ikke bare tage fri eller holde ferie, folk er simpelthen nødt til at være til stede. Vi kan ikke stå til premieren og to er taget på ferie. Derfor kan det

Fakta:

Forestillingen "Romeo og Julie lever" spiller fra d. 23. november - 21. december på Aalborg Teater.

Der vil medvirke 6-10 (?) borgere fra Aalborg og omegn i forestillingen

Forestillingen bliver den første forestilling på Aalborg Teaters nye borgerscene. Der forventes at komme flere forestillinger, der inddrager andre borgergrupper.

nogen gange være nødvendigt at tage en snak undervejs om, hvorvidt de stadig bør være med. Men da det er en professionel produktion, er vi også afhængige af at de bliver. Af den grund kan det være en god strategi hellere at tage for mange med i forestillingen end for få. I tilfælde af at nogen springer fra.

Hvad håber I at publikum vil få ud af forestillingen?

Vi håber at de kan spejle sig i det de ser. Vi håber også, at de kan få udvidet deres forventninger til hvad teater kan være, og at de går med på den grundpræmis, der hedder: Vi skal ikke se om de er gode til at spille, vi skal ind og opleve menneskers egne oplevelser. Vi håber også, at der er tilskuere, der ser det og selv får lyst til at medvirke. Vi er jo på nyt område her, der er ikke nogen her, der ved hvad en borgerscene er, så vi skal selv skabe rammerne. Vi vil levere en professionel borgerteaterforestilling, hvilket er noget andet end både en traditionel professionel teaterforestilling og en amatørteaterforestilling.

Hvad er forskellen på amatørskuespiller og professionel skuespiller i din optik?

En professionel skuespiller har en helt specifik træning, som findes i forskellige varianter, og hvor de kan have trænet i forskellig grad. Men det handler om at kunne formidle nogle bestemte ting på scenen, og kunne gentage dem aften efter aften med samme intensitet og indlevelse. Han eller hun sætter hele tiden grænsen mellem privat og professionelt. Det kan godt være, at de inddrager deres private erfaringer i arbejdet med rollen, men det skal omformes til en fast rolle, som de kan lægge fra sig når de går ud fra scenen. Skuespilleren låner sin krop ud til rollen. En person, der ikke er vant til at arbejde med teater, kan ikke noget af dette her. De kan ikke skjule det private eller det personlige. De kommer i den personlige krop. Man kan mærke når de ikke er sig selv, når de spiller. Og det føles kunstigt. Forskellen er to forskellige slags sandheder. Den dygtige professionelle skuespiller kan spille en rolle så sandt, at publikum tror på at rollen er virkelig. Det bliver sandt på scenen. Amatøren kan opnå en anden slags sandhed, et autentisk nærvær, som mere handler om at de lægger rollen fra sig og tør være sig selv.

"Skuespillerens værktøjskasse"



30. juni til
5. juli 2013

på

Vostrup Efterskole
- Skole for Musik og Teater



Vostrup Efterskole

- Skole for Musik og Teater
Tarmvej 73, Vostrup
6880 Tarm
Tlf.: 9737 4188

E-mail:
kontor@vostrupefterskole.dk

www.vostrupefterskole.dk

Sommerkursus for 14-18 årige

VON BADEN VERDENSBERØMMELSE SOM DRIVKRAFT

FAKTA OM VON BADEN:

Fra 2007-2009 var Von Baden 'artists in residence' på Teatret Svalegangen i Aarhus.

Von Baden er aktuelle med deres nyeste forestilling: "Brokenhagen".

Von Baden modtog deres første reumertnominering for forestillingen "De Frivillige" fra 2012.



Af Christian Hersker

Aarhus. Klokken 16.00. Sådan cirka.

Skuespiller Frederik Meldal Nørgaard, en af hovedmedlemmerne i teatret Von Baden,

er lige netop blevet færdig med dagens intense prøver på teatergruppens næste forestilling, Brokenhagen. I samme sekund han træder ud af øvelokalet, har Rampelyset slået sin journalistiske klo i ham, med henblik på et kort interview. Det er ikke alle og enhver, der er i stand til at hive overskud ud af ærmet, især ikke efter en lang øvedag. Men Frederik M. Nørgaard er en mand, der har skabt sin egen livsbane. Takket være hårdt arbejde, beslutsomhed og modet til at turde tænke anderledes, har han etableret sig som professionel skuespiller ad omveje. Han er ekstremt fleksibel, og indvilliger uden tøven i en kort samtale... Så længe det kan klares siddende på en udendørs trappe, under en åben aarhusiansk himmel.

"Hvem er I egentlig?"

Vores hovedkerne består p.t. af mig selv, Morten Lundgaard og Henrik Vestergaard.

Vi fandt hurtigt ud af at vi havde fælles ambitioner, og derfor besluttede vi os for at danne Von Baden tilbage i 2001. I realiteten fandt vi dog hinanden tidligere, men det tager tid at manifestere sig som gruppe. Siden 2006 har vi hovedsagligt beskæftiget os med ny dansk dramatik. Vores hovedtanke var groft sagt denne: Interessante fortællinger er ikke længere nok. Det, vi laver, skal langt ud over scenekanten.

"Ud over scenekanten?"

Ja. Vi var ikke interesserede i at lave forestillinger, der udelukkende henvendte sig til et (i 2001) isoleret miljø. Vi oplevede, at det eksisterende undergrundsmiljø,

på dette tidspunkt, havde en tendens til at lukke sig om sig selv. Det ønskede vi at bryde med. Vores udtryk skulle være åbent for omverden. Det skulle være kvalitetsfyldt, grænseoverskridende og samtidig interessant nok til at den almindelige dansker skulle få lyst til at komme i teatret.

"Den almindelige dansker?"

Ja, du ved – De mennesker, der ikke normalt går i teatret. Folk, der ikke er vant til at sætte sig i en teatersal, men som måske foretrækker at gå i biografen.

"Tror du sådan en powergruppe som Von Baden hører hjemme i Aarhus, bedre kendt som verdens mindste storby?"

Jeg synes faktisk at vækstlagsgrupperne kunne lære noget af teatermiljøet i København. Der er langt større konkurrence i hovedstaden, og dét mener jeg er med til at højne ambitionsniveauet hos de enkelte navne. Nu må du endelig misforstå mig ret: Jeg ville ønske, der var flere scenegrupper, der ville være verdensberømte.

"Verdensberømmelse? Det lyder stort..."

Ja, og det er netop hvad ens drivkraft skal være. Stor! I Von Baden satte vi os selv et mål: Vi skulle faneme være verdensberømte. Det mål har vi for så vidt stadigvæk... men ikke forstået på den måde, at vi tuder, hvis vi ikke bliver kendte. Det er nærmere et mantra, vi bruger for at motivere os selv, og for at skubbe os selv og kvaliteten af det, vi laver, fremad! Ønsket om verdensberømmelse, hvis man bruger det rigtigt (Og med ironisk distance!) er en meget magtfuld drivkraft.

"Er det denne drivkraft, som definerer jer?"

Det som definerer os er, at vi har været nogle stædige motherfuckers.

Vi var kæphøje – vi ville være de bedste! Nogle ville måske kalde det arrogance, men det var vi ligeglade

med. Vi ville fremad. Men alt dette nytter naturligvis ikke uden kærlighed til teatret.

"Er der nogle fordele ved at være 'selvskabt' frem for at være uddannet fra skuespillerskolerne?"

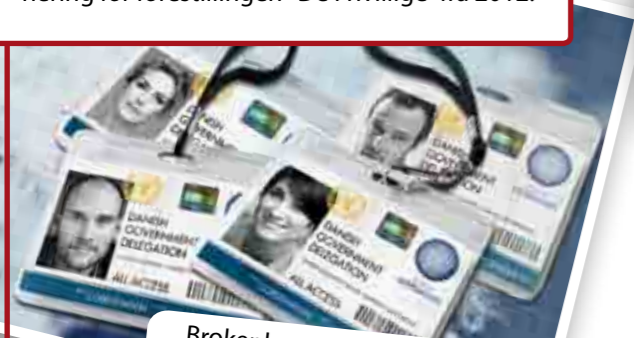
Det, at vi ikke er "standard" gør, at vi konstant er nødt til at skabe det hele selv – fra bunden. Vi er dygtige iværksættere, fordi det er den eneste måde at få noget fra hånden, når man ikke har en skole der bakker én op. Det lyder umiddelbart negativt, men jeg mener det som noget positivt. Jeg tror ikke, at man lærer iværksætter-ånden på skuespillerskolen. Vi har oplevet, at enkelte skuespillere har beundret Von Baden, fordi vi ikke er alene på samme måde, som de er.

"Hvad så med ulemperne?"

Det bedste ved at uddanne sig på skuespillerskolerne, er at man får adgang til et gigantisk netværk. Dette netværk giver jo jobs og muligheder, og det er enormt svært at få adgang til det, hvis ikke man er "en af dem". Vi var godt klar over, at jobbene ikke ville komme rendende og banke på døren, og derfor skabte vi dem selv. Vi begyndte uden økonomi, og endte på et tidspunkt med at have 800.000 kr. om året, som ikke skulle gå til husleje, men til produktioner. Det er hårdt at skulle skabe sit eget hele tiden, men det er også dét, der definerer os.

"Vil det sige, at det professionelle netværk ikke betragtede jer som professionelle?"

Både ja og nej. Vi betragter os selv som professionelle. Og det har vi gjort lige fra begyndelsen. Den indstilling har gjort, at vi i sidste ende også blev betragtet som professionelle af alle andre. Idag er vi gennemført professionelle; vi arbejder på lige fod med skuespillere fra skuespillerskolerne, og vi er meget aktive. Den eneste forskel er vejen frem til målet. Det beviser bare, at hvis man virkelig vil noget og ikke er bange for at arbejde hårdt, så kan alt lade sig gøre. Alt.



Brokenhagen ID kort. Grafik Grobowski.



Fra forestillingen "De frivillige".

Foto: Søren Vestergaard Nielsen.

Plakat til "De frivillige". Foto: Christian Petersen.





KAN MAN BLIVE PROFESSIONEL SKUESPILLER PÅ EN EFTERSKOLE?

Af Eva Klinting

De fleste teaterlærere kender den der særlige blanding af stolthed, vemod og lettelse, der griber een, når ens

elever har øvet på en forestilling, vist den en masse gange og nu gør klar til at spille den allersidste forestilling. På det tidspunkt synes vi allesammen, at vores elever er helt vildt dygtige og vi kender også den proces, de har været igennem for at nå dertil.

Vi er på Godsbanen og skal vise vores turnéforestilling teaterkoncerten "Scream of the Butterfly" for sidste gang. Vi har været på turné rundt i Jylland, og vi har vist den for over 1000 unge fra andre efterskoler og folkeskoler. Vi har allerede spillet den to gange på Godsbanen, så vi føler os nærmest hjemme der. Nu slutter vi af med forældreforestillingen.

Rammerne er topprofessionelle. Kravene til sikkerhed er det samme, så vi har måttet pille et af vores scenepodier af vores catwalk, fordi det stod for tæt på forreste publikumsrække, og vi har måttet ringe til brandmajoren for at få ham til at give tilladelse til at vores røgmaskine spyer røg ud på scenen.

Vi er i gode hænder. På scenen sker der magi. Der er store solopræstationer og flere forældre rapporterer, at de blevet meget overraskede over deres egne børn, som har turdet og kunnet meget mere, end de selv vidste.

Jeg selv står omme bag scenen - ikke fordi det er nødvendigt, men for at opleve stemningen. Jeg er så glad

og stolt. Alt kører som det skal. Man kan mærke, at de kender rutinerne. De ved, hvor alle kostumer og rekvizitter er eller burde være. De skynder sig langsomt, bakker hinanden op. Slapper af, når de ikke er på, men på den der særlige måde, hvor man når som helst kan springe op. De er beredt. Faktisk er jeg lidt overflødig, men får flere venlige smil, så længe jeg ikke står alt for meget i vejen. Hvad mere kan man forlange?

På et enkelt efterskoleår kan vi ikke uddanne færdige skuespillere. Vi kan lade dem smage på forskellige teaterformer og skuespilteknikker. Vi kan ikke i løbet af et år afgøre, hvem der har talent, eller hvem der ikke har, og det er måske heller ikke så interessant. I stedet kan vi lade dem afprøve på egen krop, om de for alvor er tunet ind på at lave teater eller ej, og vi kan åbne dørene for alle de forskellige måder, man kan udtrykke sig på.

Efterskolen som samarbejdspartner

Kort tid efter af Femmøller Efterskole har forladt Godsbanen, danner Godsbanen rammer om Quongas teaterfestival, hvor unge teatergrupper viser en større buket af forestillinger. Een af forestillingerne "Den grimme ælling" er skabt af een af mine tidligere elever Marie, som både har skrevet manuskript og iscenesat.

Det vil jeg ikke tage æren for, den er hendes helt egen. Men jeg er glad for, at hun følger sin passion og det minder mig om, hvor vigtigt det er, at vi på teaterefterskolerne holder dørene åbne, så vores elever ved, hvor man går hen, når efterskoleåret stopper, hvis de vil videre med teater.

Det kan vi gøre ved at informere dem om skuespilleruddannelser og give dem linket til DATS hjemmeside, men det er ikke nok. Vi skal sørge for at lave arrange-

menter, hvor vores elever også får lov til at møde rigtige mennesker, lidt eller meget ældre end dem selv, som stadig arbejder med teater.

I dag ser det ud som om, mange teaterefterskoler ønsker et meget aktivt samarbejde med andre aktører i det danske kulturliv. Efterskolerne vil gerne optræde i kulturhuse, vil gerne deltage i festivaler, vil gerne selv lægge hus til arrangementer, kurser, teatergrupper osv. På flere efterskoler er der fokus på innovation, iværksætteri, projektmageri enten i form af nye fag på skemaet eller som en måde at arbejde på. Teaterlærere fra efterskolerne netværker, og de har alle antenner ude efter spændende nye samarbejdspartnere. Det er der flere grunde til.

For det første er det nødvendigt for efterskolerne at være synlige i kulturlivet. Det er nødvendigt, at politikere og andre meningsdannere kan se værdien i efterskoler, så de ikke bliver sparet væk og det er nødvendigt for den enkelte efterskole at lave noget, der er så spændende, at det tiltrækker elever.

For det andet er det til stor inspiration for efterskolerne at samarbejde med andre. Det kan være med til at forny efterskolerne.

For det tredje har efterskolerne meget at bidrage med til kulturprojekter. Efterskolerne kan tilbyde knowhow fra lærere, der har erfaring med at lede store projekter og som også er vant til at tænke inden for en organisatorisk ramme. Vi kender vigtigheden af at lave holdbare aftaler omkring deadlines, budgetter osv.

For vores elever eksisterer der ikke en lige vej til et professionelt liv med teater. Selv for de få, der kommer gennem nåleøjet til en af skuespillerskolerne, er vejen bugtet derfra. Det bedste vi kan gøre for de ele-

ver, der virkelig brænder for det her, er at vise dem, at muligheder er noget, man selv skaber, og at der findes andre derude, der vil det samme.

Den lærdom er ikke så tosset - heller ikke for de elever, der vælger en helt anden vej.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Jacob Oschlag, teaterkonsulent i DATS fra artiklen Amatørkunstens særlige kvaliteter (Rampelyset 2001) : "Der findes særlige kvaliteter i amatørkunsten som handler om valget at være amatør og om viljen til at bruge sin viden og erfaring både fra det daglige arbejde og fra et helt liv. Når det handler om amatørteater, så handler det om at være til stede på scenen sammen med andre mennesker, som også har valgt at være der. Det handler om at give og tage imod. Amatørkunstens særlige kvalitet er ikke en selvfølge. Det kræver hårdt arbejde i fritiden. Det kræver mod."



Interview med teatermennesket Lisbeth Lehmann Weng
Af Peter Rafn Dahm

Lisbeth, idag kender vi dig som hende instruktøren, der ikke er bleg for at præsentere både ny og skæv og krævede dramatik langt ude på den midtfynske pløjemark. Men begyndte dit teaterengagement med MAS – Midtfyns Amatør Teater?

Nej, nej, jeg var i gang længe før MAS. Dybest set har det altid været i mig. Når jeg nu tænker tilbage... hvis jeg var vokset op i en familie, hvor det kunstneriske var en mulighed, så tror jeg faktisk jeg var blevet skuespiller eller instruktør. Jeg spillede altid teater derhjemme som helt lille. Gjorde hvad jeg kunne for at komme med i alt hvad der var af skolekomedier. Og gik til ballet indtil jeg fik at vide, at mine led var for mobile til tåspidssko. Scenen har trukket hele tiden. Jeg var heller ikke ret gammel, da jeg sad og så "Venter på Godot" i TV-teatret, og resten af familien syntes, jeg var vanvittig. 12 eller 13 år var jeg og fuldstændig vildt optaget. Som ung teenager sad jeg inde på Gamle Scene og så "Biedermann og brandstifterne". Det er jo sgu da ikke et stykke for teenagere, men det drog mig. Det har altid draget mig. På gymnasiet dramatiserede og opsatte jeg 1812 Ouverturen. Vi vidste nok ikke, hvad det egentlig handlede om. Men det blev sjovt. Og godt.

Men familiens forventning var, at du tog en fornuftig uddannelse?

Ja. Næst efter prostitution, var det der med scenen nok det værste. Så jeg blev lærer, og brugte altid teater i "gerningen". Dukketeater er alle tiders til generte børn. Med en dukke på hånden kan de alt. Vi lavede masser af rollespil. Og det var altid mig, der stod for

skolekomedien. Også mens jeg selv gik i skole for øvrigt.

Men det kom også til at handle om teater uden for skole- og arbejdstid?

Da jeg flyttede til Fyn og langt ud på landet, opsøgte jeg den lokale dilettant som noget af det første. Efter et par år var der så en, der spurgte "Hvorfor tager du ikke ud til MAS?" Dem havde jeg ikke hørt om. Men jeg tog derud. Og så var min skæbne beseglet. Der var jeg hjemme. For kvaliteten på MAS er ret høj, når man skal være helt ærlig. De mennesker tager det nemlig alvorligt, meget alvorligt. Og derfor er det sjovt. Det er 32 år siden nu.

En pænt lang karriere! Har du været instruktør hele vejen?

Jeg startede på MAS som skuespiller, og spiller stadig roller, når jeg bliver spurgt. Men en dag blev jeg kaldt ind til et bestyrelsesmøde og spurgt, om jeg ville instruere. Og da jeg ikke vidste hvad - og hvor meget - det indebar, sagde jeg bare ja. Til "Tribadernes nat" - af Per Olov Enquist - som blev min debut som instruktør på MAS. Lidt af en ilddåb! Men det gik fint. Sjovt nok havde jeg to 2 spillere - Dorit og Erik - som ægtepar i forestillingen dengang for 32 år siden. Og det havde jeg igen her i foråret 2012, da vi lavede Ionescos "Stolene". Som nok bliver min sidste - helt egen - forestilling, nu sygdommen har gjort mig for svag til at instruere alene. Det er da noget af en sløjfe på ens arbejde. Vi 3 sammen om 2 opsætninger med 32 år imellem. Lidt pudsigt, ikke?

Og Dorit og Erik er et par spillere, der stiller krav, kan jeg forestille mig. Man kommer ikke sovende til en forestilling sammen med dem?

For mig er menneskelivet det vigtige, når jeg laver teater

Bestemt ikke. Man bliver nødt til at komme forberedt. For det er de. Altid. Og det gør det sjovt at lege i MAS. Alle forbereder sig. For vel skal vi også hygge os. Have tid til en kop kaffe eller en øl. Men vi skal tage metieren alvorligt. Teatret alvorligt. Legen alvorligt. Det er altid det, der fanger folk i MAS. Også de unge folk fra Den Frie Lærerskole, som kommer op og lige skal prøve at være med. De bliver hængende. Fordi de kan lide seriositeten. De få der bare vil trille tommelfingre, de holder hurtigt op. For vi stiller jo krav.

Men de der bliver, de tager det alvorligt. Og det gør det så fantastisk givende at arbejde i MAS.

Så seriositeten og kvaliteten bliver måske det, der "løser" jeres generationsskifte? De unge kan mærke det og vælger at blive?

Ja jeg tror fuldt og fast på at al overlevelse hænger sammen med at tage arbejdet alvorligt og at lave kvalitet. Derfor er jeg heller ikke bange på MAS' vegne. Ikke på nogen måde. Og det vi har tilfælles her i MAS, er jo teatret. Det er det, der giver os et meningsfyldt samvær. På alle andre af livets områder kan vi være vidt forskellige og rygende uenige. Men teatret, teaterinteressen, deler vi med hinanden. Og derfor skal vi tage lige det alvorligt, når vi er sammen. Gør vi det, har vi det hamrende sjovt. Når jeg ser tilbage på mine produktioner, kan jeg slet ikke huske, hvornår vi bare har hygget. Det har vi slet ikke haft tid til. Og alligevel har vi haft det skide skægt. Ved at være sammen om at skabe teater. Arbejde med den her tekst, den her tegning, eller hvad fanden det nu er...

Nu spænder du jo vidt genremæssigt. Når bare teksten er god, som du siger-

Nej, farcer er ikke mig, har jeg fundet ud af. Sådan en kan jeg virkelig ødelægge på et højt niveau-

Men bortset fra farcer, så har du vist prøvet - og er lykkedes med - det meste. Er der nogle blandt de mange du særligt husker, nogle du mindes med særlig glæde eller stolthed?

Jeg har lavet en række skidegode forestillinger, synes jeg selv. Men hvis jeg skal vælge 3, så må det blive -

- "Cabaret" - mest fordi det var min første store musikteater-forestilling. På Store Scene og med masser af medvirkende og orkester, og jeg skal komme efter dig. Et fantastisk prøveforløb. Stærkt og hårdt. Og en forestilling der levede op til mine vildeste drømme: Nogen blev sure og gik i pausen. Det var mit svendestykke i MAS. Nu kan I bare komme an. Jeg skal nok klare det.

- Så var der Lars Noréns "Sommer" (som jeg faktisk ikke helt havde lov til at lave, for Norén svarede aldrig på mine henvendelser om stykket). Det blev en rigtig god forestilling, som jeg havde stor glæde af at arbejde med. Norén skriver af karsken bælg, og hans tekster ville nyde godt af både redigering og stramning. Men de er gode alligevel.

- Og endelig er der - selvfølgelig - Line Knutzons "Splinten i hjertet"...

- Og Ionescos "Stolene" var jeg jo også glad for. Men begge forestillinger ligger så tæt på, tidsmæssigt, at de ikke har nået at lagre sig - som de to første ("Cabaret" og "Sommer") har, fordi de ligger mange år tilbage og derfor står så klart for mig i erindringen.

"Cabaret" falder lidt udenfor, som musical og politisk teater, synes jeg. Men alle de andre er jo... hverdags-teater. Sådan ser jeg på det. Naturalistisk. Ligesom "Venter på Godot" og "Den skaldede sangerinde", som jeg havde meget glæde af at arbejde med på Herning



Scene fra forestillingen "Splinten i hjertet", DATS teaterfestival i Assens. Foto: Knud Volsing.



Scene fra forestillingen "Sommer" på MAS. Foto: Midtfyns Amatør Scene.



Scene fra forestillingen "Stolene" på MAS. Foto : Peter Rafn Dahm.

Højskole. (Og hvor vi kun havde saunaen at øve i). Det kan godt være, man kalder det absurd teater, men jeg har altså været til selskaber i Gentofte, hvor man taler sådan. For mig er det fuldstændig almindelig snak. Og det synes jeg er spændende. Der bliver det absurde teater virkelig vedkommende, for mig at se.

Ligesom da vi på et tidspunkt satte en serie Pinter sketches sammen og kaldte forestillingen "Pinter på job og Pinter på pub". Det kommer også til at handle om... hverdagslivet. De helt små ting, der pludselig fylder altting og bliver til de helt store spørgsmål.

For mig er det alt sammen hverdag og hverdagsliv. Som Line Knutzon sagde til os på DATS' skrivekursus i sommer: "Lad være med at tænke stort. Begyndt helt nede i det bittesmå. For det er dernede, at verdenssituationen er".

Og det er jo rigtigt. Når det for avissælgeren hos Pinter er liv og død om at finde ud af hvilken avis der gik sidst. Så rummer det jo hele livet, menneskelivet. Og for mig er menneskelivet det vigtige, når jeg laver teater.

Du er jo blevet alvorligt syg, men jeg har på fornemmelsen at du ikke slipper teatret af den grund-

Næh, det var jo planen at jeg skulle instruere Line Knutzons fremragende udgaver af "Hamlet" og "Romeo og Julie" med premiere til marts. 2 Shakespeare klassikere klarer på 2 x 30 minutter. Det er sgu imponerende. Og så er de vidunderligt skrevet. En fest at lege med, simpelthen. Line Knutzon skal spilles "alvorligt", naturalistisk, synes jeg, fordi hun skriver så syret. Og den der naturalisme bakker jeg stadig med lige at få på plads, i det her stadie af planlægningen. Jeg ved, at man i MAS har fundet de 2, der skal afløse mig. Den ene spiller med i det ene stykke og skal instruere det andet. Og vice versa. Og det er jo en stor lettelse for mig, at der er nogen til at tage over. Forhåbentlig kan vi få planlagt et forløb med dagprøver - for det er om dagen, at jeg vil have kræfter til at være med. Og yde mit lille bidrag til, at forestillingerne bliver, som jeg kunne ønske mig det. Og sådan som jeg tror, at også Line Knutzon ville være tilfreds med det.

Ja, jeg skal også mødes med komponisten, som laver vores musik. Det har jeg nemlig fået lov til af Line Knutzon. At vi selv må lave musik, i stedet for den, der er skrevet. Det er jo en stor cadeau. Og jeg har også fået carte blanche til selv at rette teksten til -

Du har vel fået frie hænder til at gøre nærmest hvad du vil, efter at du mødte Line Knutzon i sommer?

Jo vi talte jo en del om den måde, jeg læser og forstår hendes tekster på, helt ned i de enkelte replikker og ord. Og da jeg så spurgte hende, om jeg evt. måtte flytte en person fra "Hamlet" til "Romeo og Julie", sagde hun: "Når det er dig Lisbeth, så må du gøre hvad du vil!". Det er jo lidt af et ridderslag, synes jeg.

PROFESSIONSHØJSKOLEN METROPOL · FREDERIKSBERG

DIPLomuDDANNELSEN I DRAMA

START AUGUST 2013

MODUL 2 · DRAMAPÆDAGOGIK

MODUL 3 · DRAMA / TEATER OG BØRNE-UNGDOMSKULTUR

START JANUAR 2014

MODUL 1 · TEATERTEORI, DRAMATURGI OG TEATERPRODUKTION

MODUL 3 UDByDES I SAMARBEJDE MED

C:NTACT (BETTY NANSEN TEATRET)
TEATER
INTEGRATION
KULTURMØDE

INFORMATION

TEL.: 7248 7283

WWW.PHMETROPOL.DK

SE OGSÅ

WWW.MASTER-I-DRAMA

Det var en morder der sang



Af Gunhild Brethvad,
områdekonsulent i DATS

Det er 1. november – og jeg kører på 1. klasse med et tysk tog. Jeg er noget spændt, for jeg har fået en speciel opgave. Min første som områdekonsulent.

Jeg skal ned til Rødbyhavn og er en af de få, der står af på den slidte, øde perron. Engang var her stor aktivitet, og alle spor var i gang – det var i de glade tressere og min farfar havde som borgmester i Rødby æren af at have fået pustet liv i ideen om Fugleflugtslinjen – men nu! – han ville have græmmet sig over at se sit livsværk skæmmet i en udkantsprovins.

Jeg skal hen på Kofoedsminde, engang det gamle Rødbygård, som husede over 1000 udviklingshæmmede – dengang kaldet Åndssvage - . Nu bor her 50 udviklingshæmmede hardcore kriminelle, og så er der deres 235 hjælpere.

Jeg kommer ind i musiklokalet, hvor bandet er klar til at spille en Kim Larsen sang for mig. Den lille joviale forsanger har en stor Kim Larsen mund og synger rigtig godt. Bandet er fint sammenspillede, og der er en munter stemning. Jeg klapper begejstret, og de spiller noget mere for mig.

Mange udviklingshæmmede er gode til musik og har stor glæde af at spille og optræde, og denne gruppe har været med i et Grand Prix for bands fra specielle

bosteder. De blev nr. 4! Så må de andre bands have været gode.

Musikken er ofte af Kim Larsen eller Shu bi dua – let at spille og let at danse til. En tavs fyr spiller tamburin og holder takten hele vejen igennem, selvom han bruger kæmpestore armbevægelser og løfter armene helt ud til siden mellem hvert slag.

En ung rapper der hedder T kommer hen til mikrofonen, og så sker der noget interessant. Det er en usædvanlig dyb tekst, han fremfører og hans indlevelse i teksten er smertefuld. Han ligner ikke de andre – har et hurtigere sprog, en væver krop – er spinkel og mørkhåret.

Hans historie handler om at han som 10 årig så sin bedste ven blive skudt på klos hold. Han har boet på gaden og på mange institutioner.

Okay – hvor er jeg lige kommet hen? Jeg kigger mig omkring og kan ikke rigtig få hold på det. Har arbejdet med udviklingshæmmede før, men det her ligner ikke helt.

Jeg bliver vist rundt på det kæmpestore areal. Vi må godt se rapperens nydelige værelse, og der starter vi. Vi skal vente til koden på døren virker, og så skal vi stå i en sluse og vente til den ene kode lukker igen, og en ny kodet dør skal åbnes.

Og så lægger jeg mærke til det. Omkring hele området er der et 5 meter højt hegn med pigtråd der vender indad. Man kan slet, slet ikke komme ud. Inde bag disse hegn lever så disse kriminelle hele deres liv – nogen kommer aldrig ud, mens andre er i træning til et liv udenfor murene.

Værkstederne, jeg ser, er større og flottere, end jeg har set det noget sted, og jeg tænker, at det er fordi de, som er der skal bo der, bag hegnet, altid - , men også at de, der er ansatte der, skal have en belønning for at ville arbejde med disse mennesker. Det er jo ikke ver-

dens nemmeste job, og kan det ske i det flotteste værksted, så er det godt. Nu ville min farfar have været stolt. De flotteste værksteder i Danmark findes i Rødbyhavn, ville han tænke.

Man tjener penge på Kofoedsminde på bla. at fremstille smukke skilte i træ, lave brænde, fabrikere kunst og håndarbejde og reparere maskiner og elektronik. Der er et stort køkkenhold, og så er der musikken. Ole Heden, der er leder af musikværkstedet, en ildsjæl og selv udøvende musiker, har flair for at finde musik, der passer til brugerne. Han vil også gerne lave noget teater, og det er derfor jeg er dernede. Jeg skal give ham nogle ideer til, hvordan man kan lave teater med udviklingshæmmede.

Jeg tænker tilbage på det år jeg arbejdede med drama på Råmosegård, den første højskole for udviklingshæmmede. Jeg lavede en sjov cirkusforestilling med dem, og vi var endda på turne med den. Mongolen Brian var direktøren for det hele. Brian kunne læse og havde læst Harry Potter, han skrev lange breve om det at være handicappet, han var yderst veltalende og en stor performer, og han lavede et fantastisk nummer, hvor han spiste usynlig flæskesteg – så indlevende, at vi alle sammen sad og blev sultne og fik vand i munden. Jeg tænker på det med, at selv den elev med den dårligste diagnose fik meget ud af at være fremme i noget smukt lys og blive klappet af – et lille nummer med at trylle med en pind feks. eller gå på en fortryllet line, der lå på gulvet.

Alle har brug for at blive klappet af engang imellem. Alle har brug for at blive set på som et menneske. Og ikke som diagnose.

Jeg kigger på de bandmedlemmer, der er i rummet og får nogle ideer.

Hvad om man brugte den lille sangers evner for vandede vittigheder og lavede en lille cafe, hvor han var

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Niels-Martin Trier Josefsen, gymnasielærer og medstifter af Teaterkollektivet HoiT, 2012: "Vi arbejder seriøst og ambitiøst med teater. Vi vil gerne skabe vedkommende og grænsesøgende kunst; det er vores første prioritet. Hvis vi så har det sjovt i processen (som vi anser som amatørernes første prioritet), eller hvis vi tjener penge på det (som er én af definitionerne af det professionelle teater), så tager vi gerne det med. Vi ser nok primært ordet amatør som et kvalitetsbegreb samt – som et udtryk for ambition, seriøsitet og kunstnerisk niveau. Det er også en del af grunden til, at vi ikke har lyst til at have det siddende på os. Uanset om man synes om det eller ej, så har amatørbegrebet nogle negative konnotationer kunstnerisk; det lukker nogle døre. Vi vil gerne spille på etablerede scener, og vi vil gerne nå ud til et bredt publikum. Muligheden for de to ting begrænses i vores opfattelse af ordet amatør. Derfor omtaler vi os som regel bare som "en aarhusiansk teatergruppe"."



fortælleren. Så kunne man bruge sådan nogle sange, som han kunne synge og som var både sjove og stærke: Der er hul midt i spanden – En lille båd der gynger – Midt om natten – Jutlandia. Og han kunne fyre skøre jokes af ind imellem.

Trommeslageren elsker dansktop. Ideen kunne være at lave et rum med kulørte lamper og paraplydriks på bordene – med diskolys og glimmertøj og så spille : Døllefjellemusse, Bjørn og Okay, Lone Kellermann. Han kunne slå en masse på tromme på mange forskellige ting.

Men man kunne også lave en T kabaret – om hans liv!

Han skulle binde det hele sammen med rap – fra livet på institutionerne, mordet på gaden – man kunne vise noget af det via video, noget med lys og laser og man kunne spille: Når nu min verden bliver kold – Mig og min vest -

Man kunne lave cirkus – man kunne så meget.

Men hvem skal man spille for? Hvem ville komme og se på det? Da bandet skulle til grand prix, kunne de ikke komme dagen før til lydprøve, som alle de andre bands. Hvorfor? Fordi de er hardcore kriminelle. De må ikke tage af sted uden total bevogtning. Og det ER total bevogtning.

Så hvem vil komme og se dem? Og hvor kunne man tage på turne henne?

Kunne man tænke sig en udveksling med andre udviklingshæmmede?

Jeg tænker så mange tanker og er glad for, at jeg ikke kendte mændenes fortid, da jeg kom. Jeg får først senere at vide, hvem der var flerdobbelt morder, pædofil, voldtægtsmand, pyroman.

Musik og teater kan så meget. Man kan bygge universer op, som er her – lige NU, og man kan lave sine egne drømme om en dejlig verden. Man kan så meget med musik og teater. Og skabe et godt liv for alle, der er spærret inde af den ene eller den anden grund.

På vej hjem i toget tænker jeg på dette rige samfund, der har råd til at behandle sine allermest svage på så udsøgt en måde. Ikke noget med dunkle kældre, lænker og vand og brød . Min farfar ville have være stolt!

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

Henriette Buk Nielsen, studerende på Den Frie Lærerskole og næstformand i Midtfyns Amatør Scene, 2013: "Selv om vi er amatører, har vi altså en professionel indstilling til teaterarbejdet! Årene i ungdomsgruppen, fra jeg var 15 til 19, det var en fantastisk periode, hvor jeg virkelig fik øjnene op for hvad teatret kan. Det at arbejde "professionelt" med teatret – at ville noget og at gøre det så godt som overhovedet muligt, også selv om man er amatør og arbejder med det i sin fritid. Den professionelle indstilling til teaterarbejdet, det er virkelig et kendetegn ved MAS."



SPOTLIGHT LED TILBUD

Nu kan du erstatte dine halogen lamper med LED, uden at ofre kvaliteten!

Green Line serien er en direkte erstatning for de klassiske teaterlamper. De nye lamper har samme farvetemperatur som de gamle og de kan derfor bruges i samme setup. Alle lamperne har et større output end de gamle halogen lamper, samtidig med at de har et meget mindre strømforbrug. Lyskilden kan leve op til 50 gange længere, og derved spare dig for en masse pæreskift. Lamperne er meget simple at bruge, de kan dæmpes jævnt fra 0 til 100 % uden ekstern dæmper, og de kan styres via DMX eller med drejeknappen på selve lampen.

FRESNELED 50, WW, MED DMX

LED: 50W, Warm White, 3000K

Styring: DMX, Lokalt, RDM

Zoom: 12°-76°

LEDen svarer til en 300W halogen.

Tilbudsbeskrivelse

1 stk. Fresneled 50, Warm White, DMX (uden barndoor og filterramme)

Normalpris 5.780,-

Tilbudspris 3.750,-



FRESNELED 100 COMPACT, WW, MED DMX

LED: 100W, Warm White, 3000K

Styring: DMX, Lokalt, RDM

Zoom: 12°-75°

LEDen svarer til en 650W halogen

Tilbudsbeskrivelse

1 stk. Fresneled 100, Warm White, DMX (uden barndoor og filterramme)

Normalpris 7.620,-

Tilbudspris 4.895,-



PROFILED 50, WW, MED DMX

LED: 50W, Warm White, 3000K

Styring: DMX, Lokalt, RDM

Zoom: 20-40°

LEDen svarer til en 300W halogen

Tilbudsbeskrivelse

1 stk. Profiled 50, Warm White, DMX (uden barndoor og filterramme)

Normalpris 7.285,-

Tilbudspris 4.695,-



Alle priser er ex. moms – tilbudene gælder til og med 30. juni 2013 eller så længe lager haves.

Anmeldelser



Det pædagogiske teaterhjul
Af Georg Zyka
Fagbog – udgivet på Forlaget DRAMA 2012

Ved Maria Rosenhjerter

Når man er ny i teaterarbejdet som instruktør – såvel i fritiden som i skolen – står man foran både at skulle indkredse og afgrænse en lang række elementer i den teaterproces, som opsætningen af en forestilling kommer til at indeholde. Herunder hører også, at man skal i gang med at vurdere deltageres forudsætninger for at arbejde med teatermediet og en deraf følgende vægtning af aktuelle eller nødvendige læringsforløb i relation til disse. Det er faktisk lidt som at stå med et pædagogisk teaterhjul, der ruller af sted, men som vi samtidig gerne skal kunne styre retningen af.

Oftentimes er det mere redskaber end fastlagte metoder, man har brug for som inspiration til at få skabt forskellige drama- og teaterpædagogiske forløb. Redskaber, der så tilpasses aldersgruppen, deltagerne og deltageres erfaringer med teater samt ens personlige styrker (og svagheder) som instruktør. Og her er der masser af gode ideer at hente, når forfatteren ud fra et langt livs erfaring som teaterpædagog, instruktør og dramatiker præsenterer tre grundlæggende redskabsområder: Dramatræning, Tekstræning og Fortælle teknik. Med sin opdeling i områder skaber han et godt sammenhængende overblik, der fungerer som en guide med anbefalinger og forslag, der er lette at gå til; sådan kan du, som instruktør, fokusere på dramævelser, tekstforståelse og teatral fremstilling som en del af forarbejdet til en efterfølgende opsætning af en forestilling.

Bogen kan varmt anbefales til nybegyndere inden for instruktionsarbejdet med både de ældste børn, unge og voksne, men også for trænede instruktører er der gode inspirationer at hente – det her er en fagbog, der altid vil være inspirerende at vende tilbage til igen og igen.

HVAD ER FORSKELLEN PÅ DILETTANTER, AMATØRER OG PROFESSIONELLE?

”Støbeskeen – amatørteateret i Frederiksværk” skriver om sig selv på teatrets hjemmeside, 2013: ”Foreningen har til formål at være en ambitiøs, kulturel institution, som laver medrivende og velproducerede teaterforestillinger, sådan at såvel publikum som medvirkende får en god og hyggelig teateroplevelse”.



Udlejning af Lyd- og Lysanlæg

Lyd PA SYD
musik med mere

Fynsgade 16
6400 Sønderborg
Telefon 7442 5009
www.pasyd.dk

cameo
colours of light

PAR64 LED lamper
Robust aluminium kabinet, dobb. bøjle så lampen også kan bruges som gulv spot. Fås i sort eller blank

18 x 3W TRI-Color RGB-dioder
Normalpris kr. 1.396,-
910,-

18 x 8W QUAD-Color RGBW-dioder
Normalpris kr. 2.596,-
1.696,-

LED BAR
252 x 10 mm dioder RGBA, 30° spredning. Forbrug på kun 40W. Ideel til belysning af baggrunde mm.
Normalpris kr. 996,-
696,-

Alle priser er ekskl. moms og tilbud er gældende indtil 31. juli 2013.

BJ LYS Boffelkobbelvej 9 * 6400 Sønderborg *
Tlf. 74 48 52 58 * info@bjlys.dk * www.bjlys.dk

MUSIK
DANS
TEATER
MUSICAL
TEKNIK

5 stærke
liniefag og en solid boglig undervisning

høptrupeterskole
MUSIK · DANS · TEATER

Efterskolen for scenekunst i Danmark

musik & teater
HØJSKOLEN

WWW.MUSIKOGTEATER.DK

TEATERDANSETEATER

LYDTEKNIK · MUSIK · SANG · EMK ELEKTRONISK MUSIK KOMPOSITION

Teaterkunst på efterskole?

Kreativitet - Performance - Indlevelse
www.levering-efterskole.dk/teater

OPENING DK 137/2

KOSTUMEMAGASINET
12.000 KOSTUMER

INFO
HÅNDELSBETINGELSER
KONTAKT

kostumemagasinet.dk

DANMARKS STØRSTE ONLINE-KOSTUMEUDLEJNING

– til karneval, teater, tema eller galla

Klik ind på kostumemagasinet.dk, og lej et kostume, der passer dig. Vi har mere, end du kan drømme om. Nyt som gammelt, sjovt eller stilfuldt, dyr, kendisser – kun fantasien sætter grænser, og hos Kostumemagasinet er vi altid klar til at sætte gang i en fest.

KOSTUMEMAGASINET

FREDERICIA TEATER

12.000 KOSTUMER

Tøjhuset · Gothersgade 34 · 7000 Fredericia · 3841 1820

For at opnå fuld ydelse, har du brug for godt materiale og enkle løsninger.

AB ilmonte



Vi syr scenetekstiler i Molton og Velour i vores eget tekstilatelier efter jeres ønsker



Manuelt scenetræk med håndspil.
Projektiondug og Filmlærred.



100 stole på 2 m²

KLEU®



Podier til Scene, Tribuner og Catwalks.
Vi sælger mest i branchen bl.a. de originale Ilmo-RAPID-podier.

AB Ilmonte tilbyder et stort udvalg af produkter, der er æstetisk tiltalende og nemt at bruge, til attraktive priser.

Nattflyvägen 7
SE-313 50 ÅLED (Halmstad)
☎ +46-(0)35-18 19 40
☎ +46-(0)35-18 19 49

www.ilmonte.se
Energivägen 2 C
SE-135 49 TYRESÖ (Sthlm)
☎ +46-(0)8-770 43 00
☎ +46-(0)8-770 43 02

sales@ilmonte.se



Køb belysningsudstyr til teater, video, film og TV i vores nye WEBSHOP

http://shop.bico.dk

bico

professionel a/s

Eller klik forbi www.bico.dk
og find linket...

Mose Allé 16, 2610 Rødovre, Tlf.: 35 84 02 95, Fax: 35 84 06 95, www.bico.dk, e-mail: bico@bico.dk

IT'S SHOWTIME... ON AFTERSCHOOL ;)



DIN KOMMENDE EFTERSKOLE
MED TEATER & MUSIK, SOM DIT LINIEFAG
- OG TAG SAMTIDIG DIN 9 ELLER 10 KLASSE?

Tjek ind og lyt til vores musik og se masser af foto mv. direkte på vores egen webside:

www.mtmlinien.dk

Aalestrup Naturefterskole
www.naturefterskolen.dk
Tlf. 9864 2525.



DRAMA

Ind under Jul

Niclas Ashkan

Af Mandens Ribben

Julie Petrine Glargaard & Silje Louise Waters

DRAMA 

AF MANDENS RIBBEN ... er sammensat af to enaktere skrevet af Julie Petrine Glargaard og Silje Waters. De er begge studerende på Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater, hvor de - som en del af det treårige studieforløb - skriver en enakter, der får en professionel opsætning.

Teksterne er skrevet til Odense Teater, hvor de blev opført i sæsonen 2012-2013. De to enaktere er skrevet på opfordring af teaterchefen Michael Mansdotter, der bad de to dramatikere skrive et teaterstykke om den moderne kvindes skæbne og udfordringer. De to dramatikere døbte selv projektet Af mandens ribben ... efter den bibelske fortælling om Evas tilblivelse. De to dramatikere har taget emnet op på meget forskellig vis, og teksterne præsenterer dermed to perspektiver på kvindens position i det senmoderne samfund. Det har netop været en central ambition for projektet, at de to studerende skulle lære at udtrykke deres egen kunstneriske stemme inden for rammerne af en bestillingsopgave. 84 sider, kr. 148,-

IND UNDER JUL ... er sammensat af tre enaktere skrevet af Niclas Ashkan Johansen, Simone Isabel Norgaard og Henrik Szklany. De er alle studerende på Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater, hvor de - som en del af det treårige studieforløb - skriver en enakter, der får en professionel opsætning.

Teksterne er skrevet til Aalborg Teater, hvor de blev opført i sæsonen 2012-2013. De tre enaktere er skrevet på opfordring af teaterchefen Morten Kirkskov, der bad de tre dramatikere om at skrive et alvorligt og gerne samfundskritisk stykke om julen. Projektet fik den samlende titel Ind under jul... efter Jonas Lies kendte julesalme.

De tre dramatikere har taget emnet op på meget forskellig vis, og teksterne præsenterer dermed tre perspektiver på julen. Det har netop været en central ambition for projektet, at de tre studerende skulle lære at udtrykke deres egen kunstneriske stemme inden for rammerne af en bestillingsopgave. 84 sider, kr. 148,-

Ovenstående fra rektor på Dramatikeruddannelsen, Mads Thygesens, forord til udgivelserne

NY DANSK OG NORDISK DRAMATIK - BØRN SPILLER TEATER - en antologi
Indeholder to stykker. **GESPENST** af Lenemarie Olsen. Handlingen foregår på en gammel ferie-koloni, hvor en gruppe børn mødes en sommer, og sociale dramaer og uhyggelige oplevelser venter, mens børnene forsøger at forstå hinanden, og hvad der sker.

ONKALA af Julie Kirkegaard

Handlingen foregår langt ude i fremtiden, hvor en gruppe børn lever uden voksne ved foden af et bjerg, hvor guden Onkalo bor. En dag får de besøg af en gruppe fremmede børn, og mange ting ændrer sig ...
98 sider, kr. 148,-

NY DANSK OG NORDISK DRAMATIK - UNGE SPILLER TEATER - en antologi
Indeholder fire stykker. **DET ANDET HOLD** af Line Knutzon. Handlingen foregår i et anonymt rum i en større bygning, hvor rollernes forskellige karakterer og skæbnefortællinger lægger grundlaget for stykkets grotesk humoristiske univers.

VEJEN TIL MARS af Daniel Wedel. Handlingen foregår i transitrummet i et rumskib, hvor en række unge har tegnet kontrakt om at deltage i et realistisk, videnskabeligt forsøg - en historie, der balancerer mellem fakta og fiktion.

FORDI JEG BARE HAR DET SÅDAN! af Caroline Cecilie Malling Jørgensen. Handlingen foregår i et arkiv i en kælder, hvor de ansatte hver dag tager deres kampe med sig selv og hinanden - indtil en lille overraskelse dumper ned i arkivet og åbner for et nyt fællesskab.

VIRKELIG af Gyrid Axe Øvsteng. Handlingen foregår i et venterum på en tv-station, hvor aspiranter til et realityprogram er mødt op, men måske optagelserne til programmet allerede er startet og virkeligheden en helt anden ...
218 sider, kr. 198,-

Vidste du at DRAMA hvert år udgiver 30-35 nye, overvejende danske, skuespil?
Se mere på dramashop.dk, hvor du også kan tilmelde dig vores nyhedsbrev.

FORLAGET DRAMA

- webshop

Jernbanegade 5

6230 Rodekro

Tlf. 70 25 11 41


Fax 74 65 20 93

drama@drama.dk

DRAMA

Bestil bøgerne på

WWW.DRAMASHOP.DK

TEATERHJØRNET 

Butik

Vesterbrogade 175

DK-1800 Frederiksberg C

Tlf. 70 25 11 41